

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Datum
2011-09-15

Diariennr
2011-2158

1 (67)
Utgåva

Enheten för strategisk analys
Ing-Marie Persson
010-240 43 30; 0730-26 13 30
ing-marie.persson@msb.se

Utvärdering av myndig- hetsgemensamt barnsä- kerhetsarbete

MSB:s kontaktpersoner:

Ing-Marie Persson, 010-240 43 30

Kristima Westerdahl, 010-240 40 60

Publikationsnummer MSB512

ISBN 978-91 7383-309-7

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	5
2. Inledning	6
2.1 Bakgrund	6
2.1.1 Syftet med barnkonventionsarbetet	6
2.1.2 Barnsäkerhetsarbetets tradition i Sverige	7
2.1.3 Barnsäkerhetsrådet från 2005 – nya utmaningar	7
2.1.4 Bakgrund till föreliggande utvärdering	10
2.2 Syfte med utvärderingen	11
2.3 Metod	11
3. Utvärderingsresultat	12
3.1 Rådets ledamöter och förutsättningar för barnsäkerhetsarbete på den egna myndigheten	13
3.1.1 Ledamöternas förväntningar och farhågor	14
3.1.2 Rådets sammansättning	17
3.2 Processen med planens framtagande	19
3.3 Förutsättningar i rådet	21
3.3.1 Deltagandet i rådsmöten	21
3.3.2 Rådets material och dokumentation	22
3.3.3 Mötes- och arbetsformer	22
3.3.4 Rådets förutsättningar enligt ledamöterna	24
3.4 Organisationsförändringar 2009	25
3.5 Hur arbetet fungerar för närvarande	26
3.6 Uppnådda resultat i rådet	27
3.7 Funderingar inför framtiden	28
4. Rådet i ljuset av nya rön	29
4.1 Arbetsformer ur ett samverkansperspektiv	30
4.2 Intersektoriell samverkan på strukturnivån	31
4.3 Intersektoriell samverkan på organisationsnivån	32
4.4 Intersektoriell samverkan på gruppnivån	33
4.4.1 Kunskapsbildning och mandat	33
4.4.2 Samverkan som arbetsform	34
4.5 Intersektoriell samverkan på individnivån	36
4.6 Övrigt	38
5. Slutsatser och reflektioner	38
5.1 Arbetsformer och process runt framtagandet av planen	39
5.2 Organisation och arbetsformer inom barnsäkerhetsplattformen	40
5.3 Resultat av planen	41
5.4 Utmaningar för intersektoriell samverkan	41
5.5 Rekommendationer	42

6. Referenser	43
Bilaga 1 Barnkonventionen	45
Bilaga 2 Frågeguide för utvärdering av myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete	47
Bilaga 3 Belysande utsagor för de olika temana	49

1. Sammanfattning

Den myndighetsgemensamma barnsäkerhetsplanen 2010-2011 togs fram av Barnsäkerhetsrådet 2010. Inför utvecklingen av nästa barnsäkerhetsplan har rådet efterfrågat en utvärdering av den nuvarande planen som ett stöd för att ta fram nästa barnsäkerhetsplan. Utvärderingen har genomförts våren 2011 och presenteras i denna rapport.

Planen är ett av många initiativ att omsätta FN:s barnkonvention i praktiken och den kan också ses som en del i den svenska traditionen att arbeta med barnsäkerhetsfrågor. I planen 2010-2011 prioriteras tre områden för myndighetsgemensamt arbete: utveckling av statistikunderlag, drunkning hos barn 0-6 år samt alkoholrelaterade skador och olyckor.

Utvärderingen har genomförts med avseende på arbetsformer och process runt framtagandet av den myndighetsgemensamma planen, samt resultatet av planen. Underlaget i utvärderingen är främst intervjuer med representanterna för de ingående myndigheterna, kompletterat med studier av olika dokument relaterade till barnsäkerhetsarbetet och observationer vid ett av Barnsäkerhetsrådets möten.

Sju teman återkom i intervjuerna, nämligen ledamöternas syn på förutsättningar för barnsäkerhetsarbetet på den egna myndigheten, processen med planens framtagande, förutsättningar för mötena i rådet, förändringar i rådets organisation 2009, hur rådsarbetet fungerar nu, uppnådda resultat i rådet samt det framtida arbetet i rådet.

Utvärderingen lyfter fram och diskuterar mer ingående de aspekter på arbetet med barnsäkerhetsplanen som svarar mot det ursprungliga behovet av utvärdering. Ledamöterna i barnsäkerhetsrådet påtalade flera brister men också positiva inslag i arbetsformer och process runt framtagande av den nuvarande planen. Å ena sidan upplevdes arbetet som tungt och spretigt men det fanns samtidigt ett stort engagemang hos ledamöterna. Förutsättningarna för arbetet i rådet kan beskrivas som delvis goda men delvis begränsande för ömsesidigt utbyte. Förutsättningarna på den egna myndigheten för arbetet i rådet varierar och upplevs ofta som otillräckliga. Den organisatoriska förändringen med inrättandet av GD-mötet är positiv enligt ledamöterna i rådet. De konkreta resultaten av planen är få och rådets påverkan på skadeutvecklingen uppfattas som oklar. Samtidigt har en utveckling av rådets verksamhet och synsätt ägt rum som tar sig uttryck i gemensamma ansträngningar för att sprida kunskap om myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete.

Baserat på fynden i utvärderingen ges flera rekommendationer inför det fortsatta arbetet inom barnsäkerhetsplattformen och inför framtagandet av nästa plan. Samverkansperspektivet innebär utmaningar för både rådet och dess myndigheter. För att intersektoriell samverkan ska fungera ställs krav på t ex anpassade arbetsformer.

2. Inledning

MSB:s enhet för den enskildes säkerhet har tagit initiativ till föreliggande utvärdering av ”Myndighetsgemensam plan för barnsäkerhet 2010-2011”. Enheten för strategisk analys har genomfört utvärderingen i enlighet med MSB:s verksamhetsplan 2011 och utvärderingsprogram¹.

2.1 Bakgrund

Sverige ratificerade genom riksdagsbeslut FN:s konvention om barnets rättigheter år 1990 (Bilaga 1). Riksdagen beslutade vidare att barnombudsmannen, BO, skulle bildas för att bevaka barns och ungas rättigheter och konventionens efterlevnad. BO skapades år 1993.

2.1.1 Syftet med barnkonventionsarbetet

Syftet med barnkonventionsarbetet är att det ska finnas ett barnperspektiv i alla beslut och andra åtgärder som rör barn. Insatserna inom politikområdet är dels av övergripande strategisk natur såsom metodutveckling, insamlande av kunskap och informationsspridning om barnkonventionen, dels av mer konkret natur med syfte att tillförsäkra barn och unga sina rättigheter enligt konventionen.² Flertalet beslut som rör barn och unga fattas på den lokala nivån, men många statliga beslut berör också barns och ungas situation och levnadsvillkor. Vissa av konventionens grundläggande principer ska varje myndighet alltid ta hänsyn till:

Artikel 2 slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall.

Artikel 6 ger varje barn rätt att överleva, leva och utvecklas. Principen om barnets rätt till liv och utveckling handlar om att skapa en miljö för barnet som ger största möjligheter till överlevnad och utveckling. Detta förutsätter att olika aktörer samarbetar.

Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

¹ Dnr 2009-13040, UL-ANA Program för utvärdering 2011

² Rskr 2003/04:227 Utveckling av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter.

I alla beslut som rör barn ska frågan ställas om beslutet gynnar eller hindrar barnets utveckling. Denna rätt inbegriper alla aspekter av barnets utveckling – fysisk, psykisk, andlig, moralisk, social – som ska tillgodoses på ett sådant sätt att barnet utvecklas på ett sådant sätt att barnet utvecklar sina förutsättningar för ett självständigt liv i ett fritt samhälle³.

En nationell strategi har antagits av riksdagen för att genomföra FN:s konvention om barnets rättigheter. Strategin riktar sig till de aktörer som är centrala för genomförandet av konventionen. Dessa är i första hand de offentliga organen – regering, riksdag, förvaltningsmyndigheter, kommuner och landsting.

2.1.2 Barnsäkerhetsarbetets tradition i Sverige

Barnsäkerhetsfrågor har en lång tradition i Sverige från 1950-talet som byggts på frivillighet. Då bildades Samarbetskommittén mot barnolycksfall av professor Ragnar Berfenstam, barnkirurg Teodor Ehrenpreis och Ulla Bonde på Röda korset⁴. År 1980 bildades Barnmiljörådet som hade en särskild tjänst för barnsäkerhetsarbete. När BO skapades år 1993 ingick uppgiften att ansvara för samordningen av samhällets förebyggande insatser mot barn- och ungdomsolycksfall (personer under 18 år). BO hade från början två tjänstemän och ett externt nätverk för barn och ungas säkerhet (BUS) som arbetade med barnsäkerhet. Det externa nätverket bestod av både frivilligorganisationer och myndigheter. BO fick så småningom mer renodlade uppgifter och samordningsrollen upphörde år 2002 då Barnsäkerhetsdelegationen under en tid tog över ansvaret för samordningen av barnsäkerhetsarbetet. Barnsäkerhetsdelegationens slutbetänkande SOU 2003:127 *Från barnolycksfall till barns rätt till säkerhet och utveckling* framhåller bland annat att det ofta är bristande säkerhet och trygghet som begränsar barns och ungas rörelsefrihet och möjlighet till lek.

Under en period rådde oklarhet om vilken myndighet som skulle ta fortsatt ansvar för rådet. Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet och Räddningsverket var tänkbara myndigheter.

2.1.3 Barnsäkerhetsrådet från 2005 – nya utmaningar

Räddningsverket fick 2005 regeringens **uppdrag att ”samordna arbetet för barns och ungas säkerhet, när det gäller att motverka olycksfall som leder till personskador” (ur förordning om instruktion för SRV 2005:890)**. Det innebär att skador till följd av övergrepp av annan person eller avsiktlig självdestruktiv handling för närvarande inte omfattas⁵. Arbetet har avgränsats till att endast

³ Barnets bästa – från vision till verklighet. Barnombudsmannen 2001.

⁴ År 1985 gav Folksam ut en skrift om 35 år av svenskt barnsäkerhetsarbete som beskriver mycket av samarbetskommitténs arbete.

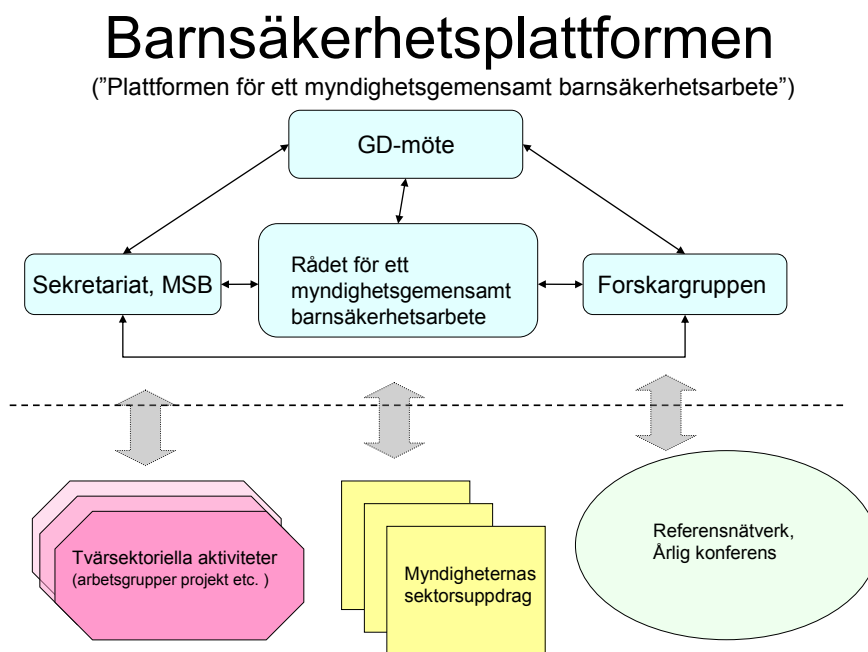
⁵ Barn och unga ska fritt och säkert kunna leva och utvecklas, Räddningsverket 2007.

omfatta frågor som berör fler av de sektorsmyndigheter som ingår i rådet för barnsäkerhet, såvida de inte avser luckor i ansvarsfördelningen.

Alla sektorsmyndigheters verksamheter inom området skulle samordnas. I detta syfte bildades 2006 rådet för barnsäkerhet. Rådet bestod av ledamöter från nedanstående 14 myndigheter och organisationer:

Arbetsmiljöverket	SRV/MSB
Banverket	Rikspolisstyrelsen
Barnombudsmannen	Skolverket
Boverket	Socialstyrelsen
Elsäkerhetsverket	Sveriges Lantbruksuniversitet, Mo- vium
Folkhälsoinstitutet	Sveriges Kommuner och Landsting
Konsumentverket	Vägverket

År 2010 har Banverket och Vägverket slagits ihop och bildat Trafikverket. SKL och Rikspolisstyrelsen har inte deltagit i rådet de senaste åren (2009-2011). Figuren nedan visar den nuvarande organisationen för det myndighetsgemensamma barnsäkerhetsarbetet som gäller sedan 2009:

Inriktningsdokument för barnsäkerhet

År 2007 enades rådet för barnsäkerhet om en inriktning för barnsäkerhet som presenteras i ”*Barn och unga ska fritt och säkert kunna leva och utvecklas - Ett myndighetsgemensamt inriktningsdokument*”⁶.

Inriktningsdokumentet är ett dokument som beskriver grundförutsättningarna för arbetet med en nationell plan för barnsäkerhetsarbete. Bland annat anges vilka fem prioriteringsgrunder som ska gälla för barnsäkerhetsarbetet, nämligen 1) Olycks- och skadebild, 2) Allvarlighetsgrad, 3) Påverkansmöjlighet, 4) Oklara ansvarsförhållanden eller avsaknad av ansvar, 5) Myndighets-samverkan. Exempel anges på områden som kan prioriteras, nämligen Boendemiljön, Fritidsmiljön, Idrottsmiljön, Skolmiljön och arbetsmiljön, Trafikmiljön. Även en strategi för det fortsatta arbetet finns.

Strategin anger dels att arbetet ska utgå från problemområden som sträcker sig över flera sektorer, dels områden där ansvaret är oklart eller formellt ansvar saknas. Det betonas att de centrala myndigheternas olika stöd samordnas så att arbetet för regionala och lokala aktörer förenklas. Andra viktiga aktörer är de ideella organisationerna som utgör en viktig resurs inom det olycks- och skadeförebyggande området. Strategin hänvisar till FN:s konvention om barnets rättigheter, World Health Organization (WHO), UNICEF, European Child Safety Alliance (ECSA) och Child Safety Good Practice Guide (2006). I denna guide nämns sju breda tillvägagångssätt för förebyggande av barnolycksfall och främjande av barnsäkerhet: 1) förändra miljön, 2) förändra produkter, 3) lagstiftning, reglering och tillämpning, 4) främja bruket av säkerhetsutrustning, 5) hembesök i familjer med små barn, 6) samhällsbaserade åtgärder t ex utbildning ur ett samhälleligt perspektiv, 7) utbildnings- och kunskapsutveckling.

Den nationella planen ska revideras årligen och kontroll av måluppfyllelse ske.

Nationell plan för barnsäkerhet

Vidare fick Räddningsverket under 2007 i uppdrag av regeringen att ta fram en nationell plan för barnsäkerhet. Planen skulle innehålla konkreta beskrivningar av åtgärder som syftade till att främja säkerheten och det olycksförebyggande arbetet för barn och unga. Planen togs också fram inom ramen för EU-projektet Child Safety Action Plan, CSAP, vilket drevs av European Child Safety Alliance, ECSA (se ovan).

Planen togs fram av arbets- och åtgärdsgrupper med företrädare för de medverkande myndigheterna. Under arbetet med att ta fram planen identifierades följande tre problemområden som skulle prioriteras i det myndighetsgemensamma barnsäkerhetsarbetet (under den kommande tvåårsperioden, 2010-2011):

⁶ISBN 978-91-7253-365-3

1) Utveckla statistikunderlag. Målet är att ytterligare kartlägga befintlig statistik och undersöka behovet av utveckling på statistikområdet. Detta föreslås ske genom dels inventering av befintliga register och statistikkällor samt analys, dels behovsanalys av kompletterande register, data, statistik – vad saknas i dagsläget?

2) Drunkning 0-6 år. Ett långsiktigt mål är att antalet drunkningsolyckor bland de yngsta barnen ska minska. Två delmål anges inom ramen för den myndighetsgemensamma planen, nämligen dels få fördjupad kunskap om hur många drunkningsolyckor som sker för åldersgruppen samt att klargöra bakgrundsfaktorerna till dödsfallen, dels sprida information till vårdnadshavare, kommuner, barnvårdscentralen, näringsidkare med flera om orsaker, risker och tillvägagångssätt för att minska drunkningsrisker. Detta föreslås ske genom att dels undersöka hur många olyckor som sker för åldersgruppen samt klargöra orsakerna till dödsfallen, dels ta fram informationsmaterial om drunkningsrisker och drunkningsförebyggande metoder och åtgärder.

3) Alkoholrelaterade skador och olyckor. Långsiktigt mål är att färre barn och unga skadas i alkoholrelaterade olyckor. Två delmål anges för att uppnå detta mål, nämligen dels bidra till ökade kunskaper om sambandet mellan alkohol och skador bland barn, unga och närstående vuxna, dels bidra till att påverka attityder och beteenden kopplat till alkohol bland barn, unga och närstående vuxna. Detta föreslås ske genom att a) samla in tillgänglig statistik rörande skadade barn och unga som sökt akutvård, jourcentral, blivit inlagda på sjukhus eller registrerats på ungdomsmottagningar, där alkohol har varit en bidragande faktor till uppkomst av en skada, b) fördjupa och utvidga analysen av sambandet mellan alkohol och skador hos ungdomar, c) stödja spridningen av fungerande preventionsstrategier på området.

Avsikten var att planen skulle skickas på remiss under första halvåret 2008 för att kunna fastställas under hösten samma år. Remissförfarandet fick dock av olika skäl helt avbrytas i september 2008 (mötesanteckningar 2009-04-29, p.2). Resultatet blev att den nationella planen lades på is och hänsköts till MSB.

MSB övertog vid årsskiftet 2008/09 regeringsuppdragen att samordna barnsäkerhetsarbetet och färdigställa planen. Vid den överlämning som skedde i samband med MSB:s bildande 2009, då barnsäkerhetsfrågorna fick sin hemvist på Enheten för den enskildes säkerhet, framkom önskemål om att organisation och arbetssätt borde ses över (mötesanteckningar 2009-04-29 p.3).

2.1.4 Bakgrund till föreliggande utvärdering

Den 27 maj 2009 genomfördes därför ett översynsmöte med rådets arbetsgrupp där en diskussion genomfördes om fördelar och nackdelar med organisationen, förväntningar man har från respektive myndighets sida på det samordnade barnsäkerhetsarbetet, vilket mervärde det ger och vad som bör behållas i en ”ny” organisation. Som ett resultat av arbetsgruppens möte gjordes

vissa förändringar av organisationen vilket bland annat innebar att ett "GD-möte" inrättades samt att ett antal arbets- och åtgärdsgrupper lades ned (se figuren ovan). Vid möte med rådet i november 2009 framkom att *arbetsformerna* behöver ses över ytterligare. Vid det första GD-mötet den 8 oktober 2010 fastställdes en Myndighetsgemensam plan för barnsäkerhet för 2010-2011.

Arbetsprocessen för framtagande av den första myndighetsgemensamma planen för barnsäkerhet 2010-2011 hade ett tillvägagångssätt med probleminventering, rankningsprocedurer, prioriteringskriterier, tidscykler etc. som påverkat arbetet på ett för de flesta oväntat sätt. Det finns en hel del frågetecken runt planens innehåll. Rådets engagemang runt de tre problemområdena verkar vara lågt. En förklaring till detta kan finnas i processen vid planens tillkomst (se 3.2).

Rådet har diskuterat hur arbetet med nästkommande plan för det myndighetsgemensamma arbetet för barnsäkerhet kan se ut. En utomstående utvärderade önskades som stöd för att genomföra en utvärdering som ger en underbyggd helhetsbild och som bland annat undersöker resultat och effekt av arbetet från den första planen.

Behovet av utvärdering sammanfattas av enheten för den enskildes säkerhet i följande tre punkter:

- Arbetsformer/process runt framtagande av myndighetsgemensam plan för barnsäkerhetsarbete (prio 1)
- Organisation och arbetsformer inom barnsäkerhetsplattformen (prio 2)
- Utvärdering av den myndighetsgemensamma planen för barnsäkerhet 2010-2011 med avseende på resultat (prio 2).

2.2 Syfte med utvärderingen

Syftet med utvärderingen grundas på de ovan framförda behoven.

Syftet är att besvara följande frågor:

- Hur har utifrån processfokus arbetet med framtagning av den första myndighetsgemensamma planen gått till?
- Har planens förslag genomförts?

Resultatet ska användas inför arbetet med att ta fram den nya planen för att på så sätt främja det fortsatta arbetet med myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete.

2.3 Metod

Utvärderingsarbetet genomförs som en mixad metodundersökning (triangulering), dvs. flera metoder används. I detta fall används intervju, dokumentstudie

och observation. Syftet med denna metodansats är att få en helhetsbild av det myndighetsgemensamma barnsäkerhetsarbetet.

Ett led i utvärderingen är att genomföra intervjuer med rådets representanter. **Syftet med intervjuer** är att göra en noggrann kartläggning av hur arbetsformer/process runt framtagandet av myndighetsgemensam plan för barnsäkerhetsarbete uppfattades/upplevdes av deltagarna. **Syftet med observationer** under rådsmöte **och studium av dokument**, bland annat inriktningsdokument och mötesanteckningar, är att få fram en underbyggd helhetsbild.

En intervjuguide togs fram, se bilaga 1. Information om intervjun skickades ut i förväg per e-post. Tider för intervju bokades per telefon. Intervjuer genomfördes vid besök på den intervjuades arbetsplats eller per telefon och varade en halv till två timmar. Intervjusvaren noterades vid intervjutillfället på dator. Sammanlagt har 14 personer intervjuats, 5 män och 9 kvinnor. Bortfallet består av Sveriges kommuner och landsting, SKL. Dess representant hade slutat på SKL. I resultatkapitlet har jag sedan valt belysande citat för olika företeelser.

Exempel på studerade dokument är **”Myndighetsgemensam plan för arbetet med barnsäkerhet, 2010-2011, MSB 2009”**; **”AG organisation samordning av myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete, 2009-05-27”**; **”Barns och unga ska fritt och säkert kunna leva och utvecklas, Ett myndighetsgemensamt inriktningsdokument av Rådet för barnsäkerhet, SRV 2007”**; **”Aktivitetsplan 2010-02-17”** samt mötesanteckningar från åtta möten mellan 2009 och 2011.

Observationer har genomförts vid ett tillfälle, nämligen vid rådsmötet den 7 april 2011.

Mixad metodundersökning bedöms ge en helhetsbild som handlar om exempelvis arbetsformer och organisation inom barnsäkerhetsplattformen för avgörande aspekter. Sådana avgörande aspekter kan vara probleminventering, rankningsprocedurer, prioriteringskriterier, tillvägagångssätt med mera. De intervjuade har inför en workshop fått tillfälle att reagera på utkast av utvärderingsresultatet. En majoritet önskar att citerade utsagor görs anonyma.

Metoder och tillvägagångssätt i utvärderingsprocessen har även utformats utifrån MSB:s miljömål. Det innebär bland annat att planering av projektet skett med hjälp av telebild och intervjuer har oftast genomförts per telefon. En särskild analys av rekommendationerna har genomförts ur miljömålsperspektiv.

3. Utvärderingsresultat

Svaren på intervjufrågorna kan sammanfattas i följande teman:

- Rådets ledamöter och förutsättningar för barnsäkerhetsarbete på den egna myndigheten
- Processen med planens framtagande

- Förutsättningar i rådet
- Organisationsförändringar 2009
- Hur arbetet fungerar för närvarande
- Uppnådda resultat
- Funderingar inför framtiden.

3.1 Rådets ledamöter och förutsättningar för barnsäkerhetsarbete på den egna myndigheten

Rådets ledamöter

Rådets ledamöter är experter på sina respektive myndigheter. Några är experter inom barnsäkerhet andra är experter inom andra områden, t ex statistik. Det finns disputerade forskare (varav en docent), psykologer, jurister, samhällsvetare med sociologisk inriktning, respektive statsvetenskap, statistiker, arkitekter, civilingenjörer. Spridningen i ålder är stor, från 66 år till 32 år: fyra personer är i 30-årsåldern, två personer är i 40-årsåldern, fem är i 50-årsåldern och tre i 60-årsåldern. Av de intervjuade är nio kvinnor och fem män.

Av de intervjuade har åtta ledamöter varit med under lång tid, dvs. under barnsäkerhetsdelegationens tid, tidigare eller senast från och med att SRV övertog ansvaret för rådet, 2005. De övriga har deltagit sporadiskt, anslutit 2007 eller när MSB bildades 2009. Från 2009 kan deltagandet studeras i noteringar från mötesanteckningar.

Förutsättningar för barnsäkerhetsarbete på den egna myndigheten

Förutsättningarna för barnsäkerhetsarbete på den egna myndigheten beskrivs i allmänhet av ledamöterna som begränsade. I några fall beror det på omorganisation (Trafikverket, Socialstyrelsen, Skolverket, Folkhälsoinstitut) och ändrade arbetsformer (Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket). I allmänhet ingår inte barnsäkerhet som en uppgift i instruktionen för den egna myndigheten. Det saknas därför ofta resurser för barnsäkerhetsarbete. I allmänhet har myndigheternas resurser minskat de senaste åren, t ex genom att tjänster för barnsäkerhetsarbete har dragits in (Arbetsmiljöverket, Folkhälsoinstitutet, Barnombudsmannen). En konsekvens av detta är bland annat att ledamöterna befarar att myndigheternas kompetens successivt minskar. Den tid deltagandet i rådet kräver för inläsning, möten, rapportering, dokumentation e. dl. är ofta den enda resurs som myndigheter avsätter för barnsäkerhetsarbete. Mer eller mindre gäller detta för åtta myndigheter. Tre myndigheter har något bättre förutsättningar. De kan ha en tjänst, ett litet konto, uppdrag i verksamhetsplanen eller nätverk inom myndigheten med andra tjänstemän som ska integrera barnperspektivet i sitt arbete (MSB, Movium, Konsumentverket). Endast Boverkets representanter verkar uppleva att de har tillräckliga förutsättningar för att kunna utföra ett barnsäkerhetsarbete som de är helt nöjda med. Här avses

inte de tre tjänster på MSB som arbetar med själva barnsäkerhetsrådet och de tre prioriterade uppgifterna (drunkning 0-6 år, statistik och alkoholrelaterade skador).

En av ledamöterna berättar hur begränsningar i förutsättningarna upplevs:

”Vi har inget regeringsuppdrag/.../Vi får vara med och bevaka men ska inte aktivt jobba med frågan/.../ barnsäkerhet är ingen prioriterad fråga. Mandatet handlar om att sitta med i gruppen - inte jobba med frågan”.

Boverket har den entydigt mest positiva beskrivningen av förutsättningarna:

”Vi har ett väldigt starkt legalt stöd för vårt arbete. Vi skulle ha jobbat med detta oavsett om det fanns ett barnsäkerhetsråd. Mandatet är att vi har rätt att skriva tillämpningsföreskrifter till byggnad./.../ Acceptansen för att arbeta med barnsäkerhet är stor. Det finns både interna och externa barnsäkerhetsfrågor. Barnsäkerhetsarbetet har ett särskilt nätverk internt. Vi som jobbar med olika barnfrågor samarbetar för att stärka varandra och för att utveckla förmågan att se ur ett barnsäkerhetsperspektiv./.../Nu är vi två från Boverket. Det visar att vi vill vara engagerade i dessa frågor. Det är ett internt beslut att vi ska vara två. Det kämpar vi för varje dag, att få vara två.. vi har omorganiserat.. Det är ingen neddragning... men mer ändamålsenlig organisation, hoppas vi”.

Exempel på belysande utsagor från varje myndighet finns i bilaga 3.

3.1.1 Ledamöternas förväntningar och farhågor

Av det genomförda översynsmötet i maj 2009 (se 2.1.4) framgår även vilka förväntningar ledamöterna i rådet hade. Framför allt är mervärde och synergieffekter dominerande förväntning, dessutom samverkan och samordning för att motverka stuprör. **”Alla förväntar sig ett mervärde, men alla fokuserar också på sina egna områden vilket gör det svårt att skapa tydliga mervärden”.** Om det förväntade mervärdet ska kunna skapas krävs parallell och/eller synkron samverkan (se vidare 4.4.2).

Av mötesanteckningar framgår att ledamöternas förväntningar inför 2011 diskuterats **på rådsmöte. ”Det som främst lyftes upp var konferensen och barnsäkerhetshandboken”. Att komma igång med prioriteringsdiskussionerna inför nästa plan ”ansågs också viktigt och att gruppen kanske skulle fokusera på möjlighetsområden”** istället för problemområden, samt att det är fortsatt viktigt att förvalta dagens prioriterade områden när nya väljs (Mötesanteckningar 2011-02-10—11).

Av intervjumaterialet framgår att karaktären på ledamöternas förväntningar skiljer sig 2009 och 2011. I den föreliggande utvärderingen skiljer sig ledamöternas främsta och vanligast förekommande förväntningar och farhågor på olika punkter. De kan delas in i tre kategorier: 1) synpunkter på hur definition

och avgränsning för barnsäkerhetsarbetet har gjorts, 2) erfarenheter från det tidigare samverkansarbetet för barnsäkerhet och 3) resurser. En faktor som påverkar förväntningarna är tillgången till resurser. Det handlar både om farhågor och om förväntningar. Placeringen av rådet på en stor myndighet med stora resurser, som SRV respektive MSB kan tänkas förfoga över, väcker å ena sidan farhågor om att myndigheten kan ta över så att ledamöternas inflytande minskar. Å andra sidan ser en del ledamöter detta som en möjlighet för den egna myndigheten att få draghjälp i sitt barnsäkerhetsarbete.

Några ledamöter hade inga förväntningar eller var inte med vid starten.

Definition och avgränsning

Barnsäkerhetsrådets uppgift är, som framgår av 2.1, **Bakgrund**, att motverka olycksfall som leder till personskador.

Flera ledamöter vill vidga uppgifterna på olika sätt. Planen behandlar tre områden som valts från en totallista men det finns förväntningar om att beta av mer eller mindre hela totallistan (t ex säkerhet på Internet och i cyberrymden). När de tre prioriterade områdena inte alls berör den egna myndigheten uppstår legitimitetsproblem och frågan infinner sig om den egna myndigheten ska delta i rådet.

Ett sätt att öka legitimiteten är att vidga rådets uppgifter till att gälla flera områden i totallistan. Ett annat sätt att vidga legitimiteten och öka de deltagande myndigheternas förutsättningar att bidra är att ändra definitionen så att även avsiktliga händelser/avsiktlig skada omfattas (t ex att barn mår psykiskt dåligt, suicidprevention, självskaðebeteende). Flera tycker att rådets placering hos SRV och senare MSB gör att fokus blir barnolycksfall. Några tycker det är bra att barnsäkerhetsarbetet är fokuserat på tekniska frågor.

Av mötesanteckningar⁷ och utsagor framgår att det finns synpunkter på definition och gränsdragning för uppdraget. Exempelvis är mobbade barn och barn med självskaðebeteende överrepresenterade i registrerade olycksfall.

Exempel på utsagor som belyser detta är följande: 8

”Rådet arbetar med en traditionell definition av barnsäkerhetsarbete/.../ Myndighet X tyckte att barns och ungas säkerhet på Internet och i cyberrymden saknades. SRV ville bara förebygga skador av oavsiktliga olycksfall **inte avsiktliga skador. Det är gammaldags/.../ och speglar en syn från 1900-talet. Barns rätt till lek och utveckling och till säkerhet balanserade vi bra på 80- och 90-talet. Viss risk ingår i att utvecklas”.**

⁷ Exempelvis från rådsmötet 2009-09-16

⁸ Exempel på belysande utsagor från varje myndighet finns i bilaga 3.

”Hade mer förväntningar om att man skulle beta av totallistan än att bara välja tre uppgifter av dem. Det blir punktinsatser. Hade tänkt att det skulle spänna över hela fältet, alla typer av händelser... Jag diskuterade med flera andra som tyckte det samma.. Tyckte man hade bra statistik..”

Tidigare erfarenheter

Spännvidden i erfarenheter av barnsäkerhetsarbete är stor. Det finns ledamöter som arbetat med barnsäkerhet i 20 – 30 år och de som helt nyligen börjat.

Ledamöter med tidigare erfarenheter av rådets verksamhet, före och i samband med SRV:s övertagande 2005, menar att det var en helt annan miljö tidigare. Det var t ex mest kvinnor som var verksamma och bildade nätverk med barnavårdscentraler och barnhälsovårdsteam ute på landstingen. SRV jobbade med brand och olyckor och barnsäkerhetsarbetet stannade inom myndigheten. Landstingen efterlyste förgäves modernt material. Arbetssättet skiljde sig från hur man arbetat tidigare, t ex när Barnombudsmannen samordnade barnsäkerhetsarbetet. Skillnaderna kan beskrivas som en form av kulturkrock. De som inte har tidigare erfarenheter är avvaktande och har egentligen inte några förväntningar på barnsäkerhetsrådets arbete. De var iakttagande, såg hur arbetet utvecklades och fann så småningom när de prioriterade uppgifterna valts att rådet inte var något för deras myndighet.

Ett par exempel från intervjuerna, från ledamöter med längre respektive kortare erfarenhet, som belyser en del av förväntningarna och något om hur de stämde med upplevelsen av det faktiska barnsäkerhetsarbetet:

”Vi hade höga förväntningar ... det var lite motigt när vi höll på med planen. Vi borde visa oss utåt, inte bara internt... Det är bra nu med mer konkreta frågor, vägledning och konferensen, särskilt stor nytta av konferensen, lättare nu”

”Vi var förväntansfulla på att en stor myndighet skulle ta tag i detta. Men det var en helt annan miljö som dessutom sorterade under Försvarsdepartementet. /.../ SRV jobbar med brand och olyckor och därför var de så osäkra, tafatta med barnsäkerhetsarbetet. Det var som att starta arbetet från början/.../Periodvis kändes planarbetet tungt. Det var långa dokument som man skulle traggla sig igenom./.../På den tiden ville vi att det samtidigt skulle hända något. Kanske var det också en skillnad i hur kvinnor och män arbetar och folk med olika utbildningsbakgrunder. Det fanns då fina nätverk med barnavårdscentraler som organiserades av barnhälsovårdsteam bestående av barnhälsovårdsöverläkare och samordnande barnsjuksköterska som fanns på landstingen. Det var viktiga kanaler för oss. Vi hade nyhetsbrev/.../ Vi svenskar kunde slå oss för bröstet när vi var ute i världen, vi var världsbäst på barnsäkerhet tidigt.”

”Vet inte om jag hade några förväntningar eftersom jag inte visste vad det innebar. Det var bra att komma in i rådet när planen skulle tas fram. Inriktningsdokumentet var till intet förpliktande. Trodde att det skulle bli ett mer konkret arbete, jag var skeptisk till sådan samverkan mellan myndigheter. /.../**Engagemanget är det samma då och nu. Jag har kanske varit mer** avvaktande det senaste året, eftersom de tre målen och barnsäkerhets-handboken inte är något som denna myndighet arbetar med. Det har inte varit något **direkt problem. Vi har bara frågor som gäller vårt sakområde**”.

Tillgång till resurser

Valet av de tre prioriterade arbetsområdena tycks leda till att myndigheter som inte har dessa uppgifter i sin instruktion inte heller kan bidra eller avsätta resurser för rådets barnsäkerhetsarbete. De förväntar sig därför att rådet ska arbeta med den egna myndighetens frågor, dvs. synkron samverkan (se vidare 4.4.2). Organisationen och uppdraget ser olika ut på myndigheterna. Ibland ser myndighetsrepresentanterna inte någon möjlighet att i sin egen myndighet avsätta resurser för rådets verksamhet. (Även det omfattande planarbetet tycks delvis vara ett främmande arbetssätt som för flera myndigheter kräver resurser.)

Exempel på utsagor som belyser detta:

”Var och en tyckte att man skulle satsa mer på deras områden...”.

”Det finns en viss farhåga från vissa myndigheter att barnsäkerheten skulle försvinna i en stor organisation som SRV och sedan MSB som är ännu större”.

3.1.2 Rådets sammansättning

Rådets sammansättning kan sägas ha reglerats i inriktningsdokumentet⁹. Inriktningsdokumentets strategi säger framför allt att samordningsansvaret för barns och ungas säkerhet ska gälla kunskapsuppbyggnad på barnsäkerhetsområdet. Kunskapsuppbyggnad görs bland annat i samverkan med andra myndigheter och organisationer, samt genom forskning i samarbete med universitet. För att uppnå ett effektivt resultat krävs samverkan med såväl regionala som lokala aktörer. En förutsättning för att barnsäkerhetsarbetet ska fortsätta vara framgångsrikt är ett tvärsektoriellt arbetssätt mellan de kommunala verksamheter som berörs av barnsäkerhetsarbetet. Andra viktiga aktörer är de ideella organisationerna. Genom sitt arbete utgör de en samhällsresurs som bör utnyttjas (a.a. s.23f).

⁹ Barn och unga ska fritt och säkert kunna leva och utvecklas. Ett myndighetsgemensamt inriktningsdokument, SRV 2007.

Mycket tyder på att rådets sammansättning styrs av principen att välja myndigheter utifrån en allmän uppfattning om vilka myndigheter som bör arbeta med barnsäkerhetsfrågor eller som är viktiga för barnsäkerhetsarbetet i allmänhet. Enligt mötesanteckningar framgår att en annan princip har diskuterats, nämligen att **”samlas runt specifika sakfrågor istället för att bilda generella forum” (2009-04-29, p 3).**

Rådet har valt att ha en myndighetssammansättning. På frågan om rådet har en optimal sammansättning och om någon viktig aktör fattas svarar ledamöterna: Skolinspektionen, Kemikalieinspektionen och Giftinformationscentralen. Att Rikspolisstyrelsen inte längre deltar anser några också är ett bekymmer. Den viktiga aktör som majoriteten anser fattas är Sveriges kommuner och landsting, SKL, som representant för kommuner och kommunala förvaltningar. SKL har uteblivit under lång tid och detta finner de flesta anmärkningsvärt. Samtidigt framgår från utsaga att samarbete pågår på tjänstemannanivå (bilaga 3). Av mötesanteckning framgår att SKL inte längre betraktas som deltagare,

”vilket konstaterats efter förfrågan. SKL menade att de slutade delta i samband med att Räddningsverket blev MSB. Från och med 2011 ingår de inte i rådet” (2010-09-02, p 9).

Det finns en gräns för hur många som kan delta i ett råd. Olika frivilligorganisationer nämns för att de har ett engagemang och kunskaper som kan berika rådet. Kanske, menar flera av ledamöterna, skulle frivilligorganisationer bidra bäst i arbetsgrupper som får avgränsade uppgifter.

Följande exempel på utsagor belyser sammansättningen av myndigheter och synpunkter om frivilligorganisationer ska delta:

Myndigheter samt Sveriges kommuner och landsting, SKL

”Skolinspektionen borde vara med, vet inte vad det beror på att de inte är med, kanske att de inte jobbar med fysisk miljö. Det är obegripligt att SKL inte är med. Vi är så inriktade på verksamhetsmål men tar miljön för given. Konstigt. Barnkonventionen ska implementeras. Det finns så många miljöer som kommunen ansvarar för och som är avgörande för barns utveckling”

”Skam och skandal att eleverna genom elevskyddsombuden inte får något stöd. Det står i lagen att eleverna likställs med de anställda. Skam att det inte sker mer... Arbetsmiljön är viktigare för barnen eftersom det är plikt för barnen att gå i skolan. Eleverna har verkligen fog för att känna sig svikna. Grundläggande för elevernas framtid att de får lära sig demokrati och att kunna påverka på det sätt som är tänkt./.../ Skolan och elever och lärare behöver kunskap om alkoholrelaterade skador”.

”Jag skulle gärna se fler marknadskontrollerande myndigheter som Kemikalieinspektionen, Post- och telestyrelsen Strålskyddsmyndigheten, Marknadskontrollrådet finns, myndigheter som sysslar med marknadskontroll.

Energimärkning sker av Energimyndigheten ... Det kom nya personer hela tiden från RPS i den första arbetsgruppen. SKL har jag inget ansikte på. De var inte med **vad jag vet**".

Frivilligorganisationer

"Idrottsrörelsen är inte med. Finns ingen myndighet som är ansvarig för idrottsolyckor/.../Inga frivilligorganisation, de bör kanske vara med i en referensgrupp. Kanske adjungeras till rådet när det är lämpligt..."

"Har rådet en optimal sammansättning? Inga frivilligorganisationer... Frivilligorganisationer gör att gruppen/rådet blir för stor. Staffan Jansson professor och Ragnar från Karlstads universitet är med ibland när det gäller statistikfrågor. Referensgrupper kanske/.../Man bör bjuda in de frivilligorganisationer som behövs från gång till gång/.../Svenska livräddningssällskapet borde kanske vara med ..."

3.2 Processen med planens framtagande

Som tidigare nämnts (2.1.4) finns en hel del frågetecken runt planens innehåll. Rådets engagemang runt de tre problemområdena verkar vara lågt. En förklaring till detta kan finnas i processen vid planens tillkomst.

I planen finns ett avsnitt om tillvägagångssätt för att ta fram planen (s.11f). Här beskrivs kortfattat arbetsformer, organisation, arbetsgång och prioriteringsgrunder.

Grunden för hur processen med planens framtagande ser ut finns i *inriktningsdokumentet*¹⁰. Vid närmare studium av detta inriktningsdokument framgår hur uppdraget avgränsats 2005 när SRV fick uppgiften att samordna arbetet för barns och ungas säkerhet när det gäller att motverka olycksfall som leder till personskador (se ovan 2.1.3).

Följande utsaga beskriver processen med planens framtagande med utgångspunkt i inriktningsdokumentet:

"Jag tycker man ska börja med inriktningsdokumentet. Det var mycket arbete med slutresultatet. Utkastet var på 200 sidor. Trevande kan man säga. Alla kände ett behov att visa sig, men efter alla diskussioner blev inriktningsdokumentet bra. Bruttolistan gjordes och sedan gjorde man tre grupper, med hjälp av prioriteringsgrunder. Hur många myndigheter som var intresserad av en viss fråga osv. Sedan fick alla rådsmedlemmar göra en sorts bedömning av de cirka 30 problemområdena, en bedömning. Så tril-

¹⁰ Barn och unga ska fritt och säkert kunna leva och utvecklas, Ett myndighetsgemensamt inriktningsdokument, SRV 2007.

lade de tre problemområdena ut och arbetsgrupper bildades/.../ Folk gjorde olika.”

Rådet följde inriktningsdokumentets prioriteringsgrunder och strategi när arbetet med den myndighetsgemensamma planen utformades. Bland de fem prioriteringsgrunderna anges ”oklara ansvarsförhållanden eller avsaknad av ansvar”. Strategin betonar kunskapsuppbyggnad och samverkan med andra aktörer (a.a.s.23). Men strategin är också motsägelsefull när den anger dels att arbetet ska utgå från problemområden som sträcker sig över flera sektorer, dels områden där ansvaret är oklart eller formellt ansvar saknas (a.a.s.24). Konsekvenser av dessa motsägelser är att flera myndigheter saknar stöd i sin instruktion för arbete i rådet. Detta problem uppmärksammades och påtalades på ett tidigt stadium.

Av mötesanteckningar framgår att synpunkter på och konsekvenser av valet har framförts:

”... det finns risker med de prioriterade problemområdena då de myndigheter som i låg grad berörs av områdena kan ha svårt att bibehålla intresse och engagemang runt frågorna. Därmed kan det också bli svårt att frigöra resurser för att bidra i arbetsgrupper och liknande” (2009-04-29, p 2).

”Både Banverket och Socialstyrelsen hade åsikter om arbetet med prioriteringsgrunderna. Tidsbrist samt olika perspektiv i det lokala arbetet har resulterat i inte helt tillfredsställande resultat. Banverket vill gärna att prioriteringen ska vara föremål för förändring. Myndighetssamordning ska kanske prioriteras högre/.../Arbetsmiljöverket och Banverket kände att det varit en tveksam process med poängskalan och att det behövts mer tid till att kartlägga vad de olika alternativen verkligen innebär” (2009-11-19, p 4).

Mötesanteckningar tyder på att rådets ledamöter har delade uppfattningar om hur de prioriterade områdena påverkar deras myndigheter:

”Boverket såg sig inte begränsade av de uttalade områdena, utan var öppna för förslag till andra myndighetsgemensamma projekt inom området. Några av de andra närvarande myndigheterna kunde i nuläget inte se några tydliga beröringspunkter med de uttalade områdena” (2009-09-16, p 1).

Även av intervjuerna framgår att flera myndighetsrepresentanter har synpunkter på processen och några ser så här i efterhand förklaringar till varför de tre prioriterade områdena inte berör så många av de deltagande myndigheterna. De ger exempel på vad som borde ha gjorts eller synpunkter på hur nästa plan ska tas fram. Exempelvis kritiseras sättet att ta fram statistik. Sorteringsarbetet var bristfälligt och man blandade ”äpplen och päron”. Även stämningen kändes konstig och någon kände sig som gisslan. Urvalsprocessen borde ha dokumenterats. Även om flera tycker att arbetet var segt, onödigt teoretiskt och omfattande menade några att det borde ha fullföljts bättre genom att diskutera konsekvenserna av att välja de tre prioriterade områdena.

Även om några ledamöter anser att ”inriktningsdokumentet var till intet förpliktande”, att det inte ledde till något konkret arbete, beskriver majoriteten ett omfattande och tungt arbete:

”Oj vad vi jobbade i arbetsgruppen! Det var segt, mycket papper, när vi skulle ta fram de prioriterade uppgifterna, sorterade, samlade in, prioriterade osv. Inte fel, vi utgick från statistiken, kryssade var någonstans det hände mest. Fokusområdena blev där det händer mest. Vi hamnade i drunkning och alkohol och där är vi inte alls med/.../Vi får komma med i nästa plan”.

”Det var svåröverskådligt eftersom det var så många förslag, statistiska beräkningar och så kom 3 mål fram. SRV var själva väldigt missnöjda med det. Kom fram till att detta får vi inte göra om. Ett förstlingsarbete, olika frukter räknades i en korg. Inte bara äpplen och päron, mango också, helt olika förhållanden osv. och så göra statistik på detta. Därför blev mitt förslag borttaget. Något väsentligt fattas när det kan gå till så här”.

Inriktningsdokumentet verkar således vara styrande för processen i vissa avseenden t ex för val av de tre prioriterade områdena. Men detta gäller inte allt. I strategin anges t ex att samverkan krävs med såväl regionala som lokala aktörer för att uppnå ett effektivt resultat med barnsäkerhetsarbetet. Prioriteringsgrunderna ska tydliggöras och kommuniceras till regionala och lokala aktörer. Rådet ska också initiera en undersökning för att klargöra vilka behov och önskemål som finns på regional och lokal nivå. Ett arbete med att öka kunskapen om enskilda individers riskmedvetenhet bör ingå, liksom hur deras attityder och beteenden är i relation till olyckor (a.a.s.23).

3.3 Förutsättningar i rådet

Rådet kan sägas vara framför allt rådgivande, kunskapsbildande och informerande. Dessutom tillkommer olika grupper som arbetar med de prioriterade områdena. GD-mötet är det högsta inriktande och samordnande organet, se figur i 2.1.3. Hur förutsättningarna för barnsäkerhetsarbetet i rådet ser ut framgår av dokumentationen, observationerna och utsagorna.

3.3.1 Deltagandet i rådsmöten

Av dokumentationen (mötesanteckningarna) framgår uppgifter om närvaron vid åtta möten under 2009-2011. Om samma ledamöter deltar regelbundet innebär det goda förutsättningar för ledamöternas kunskapsuppbyggnad, rådets effektivitet och för att bedriva den verksamhet som planen anger. Kontinuiteten gör att alla är lika väl informerade och de kan lätt associera till tidigare händelser i rådet. Om ledamöterna byts ut ofta avstannar kunskapsuppbyggnaden, ständiga omstarter sker, risken ökar för att andra ledamöter tröttnar och ger upp ambitionen att samverka.

Rådet får i detta avseende anses ha ganska goda förutsättningar. En myndighet har deltagit på samtliga åtta möten med samma ledamot, nämligen Arbetsmil-

jöverket. Sju myndigheter har deltagit på sju möten med samma ledamot (MSB) eller två till tre olika ledamöter (Boverket, Trafikverket, Socialstyrelsen, Skolverket, Barnombudsmannen, Konsumentverket). Rikspolisstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting har inte deltagit på något av mötena. Övriga myndigheter har deltagit vid tre till fem möten. Varje möte har sammanlagt haft 10 till 15 deltagare.

3.3.2 Rådets material och dokumentation

Till förutsättningarna i rådet hör också material som tjänar som stöd för arbetet. Till sådant material räknar jag dokumentation t ex mötesanteckningar och aktivitetsplan. Kvaliteten på mötesanteckningarna kan vara avgörande för frånvarande ledamöters möjligheter att följa vad som avhandlats under ett möte. Aktivitetsplanen är ett dokument som rådet kan återkomma till vid varje möte för att följa utvecklingen inom olika aktiviteter och prioriterade områden.

Av aktivitetsplanen framgår de tre prioriterade områdena och vilka aktiviteter som ska genomföras inom respektive område. Exempel på aktiviteter som gäller gemensamt för de tre områdena är framtagande av en barnsäkerhetshandbok, arrangerande av barnsäkerhetsforum (dvs. en konferens som är tänkt att vara återkommande) användning av Internet (din.säkerhet och YuoTube för film) och inventering av myndigheters och ideella organisationers egna arbeten inom området. För varje aktivitet anges exempelvis målgrupper; medverkande myndigheter och frivilligorganisationer; spridning/kanal; status/kommentar.

Sedan 2009 då MSB tog över uppdraget att samordna barnsäkerhetsarbetet i Sverige har åtta rådsmöten genomförts då mötesanteckningar har förts av fyra olika MSB- representanter. Omfattningen av mötesanteckningarna varierar från fyra till 12 sidor. I mötesanteckningarna finns oftast punkten Laget runt (6 ggr). Varje deltagande myndighet ger under denna punkt en lägesrapport från sitt barnsäkerhetsarbete. Andra ofta förekommande punkter är rapporter från de tre prioriterade områdena och genomförande av planen (5 ggr), barnsäkerhetshandboken (6 ggr) och konferensen Barnsäkerhetsforum (6ggr).

Av mötesanteckningarna framgår bland annat att rådet diskuterat det från SRV återupptagna arbetet med planen för barnsäkerhetsarbetet, arbetsformer kring planens framtagande, remissyttranden över planen, förankring av planen på respektive myndighet och behov av organisatoriska förändringar. Ledamöter har också väckt förslag om hur rådet kan synliggöras och göras känt utåt (3 ggr). Det kan t ex. ske genom att producera den ovan nämnda barnsäkerhetshandboken och genomföra en årlig konferens, det så kallade barnsäkerhetsforum.

3.3.3 Mötes- och arbetsformer

Dokumentation från mötesanteckningar och observationer under rådsmötet i april 2011 tyder på att möten brukar ha en traditionell förgivet tagen form och vara av främst informationskaraktär. All diskussion sker i storgrupp. Det innebär att programmet ofta är tidspressat. Det verkar som om flera ledamöter avstår från frågor, kommentarer och reflektioner för att dagordningen ska hinnas

med och för att sekretariatet ska kunna fånga upp synpunkter beträffande viktiga frågor som rådet måste ta ställning till. Även om de nämnda förslagen ovan (se 3.3.2) har omhändertagits verkar förutsättningar ibland saknas för att reflektera över lämnade synpunkter och dess konsekvenser.

Deltagandet i rådet verkar stimulera lyssnande och begränsa gemensam reflektion. Utrymmet för reflektion på varandras kommentarer är mycket begränsat. Det saknas helt enkelt utrymme för ömsesidighet. Det innebär att de kommentarer som görs i flera fall blir ensidiga och det är oklart hur de uppfattas. I bästa fall markerar ordföranden och/eller ledamöterna lyssnande genom att nicka. Vad eventuella nickanden representerar är dock oklart. De kan exempelvis representera **”jag lyssnar, men förstår inte vad du talar om”** eller **”jag delar din uppfattning helt eller till viss del”**.

Många tillfällen till stimulerande och lärande dialog går förlorade. Troligtvis skulle kunskapsuppbyggandet kunna bli större och deltagarnas kunskapsbildning öka om mer flexibla och otraditionella mötesformer kan tillämpas.

En tidigare citerad mötesanteckning är också ett exempel på att en traditionell mötesform kan innebära begränsningar för att hantera denna typ av synpunkter. Konsekvenser för vad valet av de prioriterade områdena i planen skulle kunna leda till verkar ha förutsetts på ett tidigt stadium (jfr 3.2, Mötesanteckningar 2009-04-29, p 2). En annan synpunkt vid samma möte var:

”...att planen i vissa stycken är oprecis och svagt underbyggd då det gäller exempelvis målbeskrivningar och åtgärdsförslag”.

”Synpunkter framfördes om att det finns risker med de prioriterade problemområdena då de myndigheter som i låg grad berörs av områdena kan ha svårt att bibehålla intresse och engagemang runt frågorna. Därmed kan det också bli svårt att frigöra resurser för att bidra i arbetsgrupper och liknande” (Mötesanteckningar 2009-04-29, p 2).

Inledningen av det aktuella mötet i april 2011 (se ovan) sker som **”laget runt-presentation”** och tar cirka 20 minuter. Därefter berättar under cirka 55 minuter två inbjudna gäster från Malmö stad, Utvecklingsenhet, **om ”gröna skolgårdar”**. En central fråga är hur förutsättningar för barns delaktighet och inflytande över sin miljö kan arrangeras. Frågor och kommentarer görs spontant under tiden. Flera uttrycker sitt intresse för ämnet och de metoder barns delaktighet och inflytande man använt sig av.

Nästa punkt på dagordningen är barnskadestatistik som Socialstyrelsens representant redogör för (45 minuter). Bland annat presenteras könsuppdelad statistik över självskador och övergrepp (dvs. avsiktliga händelser), olycksfall och andra skador. Även dödstal i motsvarande kategorier anges. Spontana frågor och kommentarer tyder på att deltagarna är engagerade och intresserade.

Den planerade utvärderingen presenteras och den utskickade frågeguiden diskuteras under sammanlagt cirka 35 minuter. En fråga som leder till en längre diskussion är frågan om rådets sammansättning. Är den lämplig? Boverket

väcker frågan om hur förankringen i organisationen ser ut. Hur ser ledamöterna på sin roll? Vilka ekonomiska förutsättningar har respektive myndighet? (se vidare avsnitt 4) Även rådets roll förr, nu och i framtiden diskuteras (15 minuter).

Nästa punkt handlar om prioriterade områden 2012 (10 minuter). Bland annat diskuteras skolan och hemmet som möjlighetsarenor, hur rådet ska förhålla sig till bruttolistan, rådets roll och GD-mötet.

Den planerade konferensen, 3-4 oktober 2011, och barnsäkerhetshandboken (se ovan 3.3.2) som ska presenteras under konferensen, diskuteras under cirka 60 minuter. När det gäller konferensprogram och innehåll i parallella seminarier kommer bland annat övergreppsfrågor upp, dvs. frågan om avsiktligt våld mot barn, vilket aktualiserar den avgränsning som gäller för närvarande. En ledamot berättar att funktionshindrade är särskilt utsatta för övergrepp. Ordföranden konstaterar att MSB inte har detta som fråga idag och nämner istället andra problem som funktionshindrade har, nämligen frågan om tillgänglighet.

Ett förslag är att rådsmöten kan arrangeras så att förutsättningar för reflektion och ömsesidig dialog i subjekt-subjekt relation skapas. Ett alternativ som kan tillämpas när det är passande är att bilda smågrupper som reflekterar över en fråga som rådet behöver ta ställning till, dokumentera det grupperna kommer fram till och använda dokumentationen som underlag för nästa åtgärd.

Arbetsformerna har diskuterats i rådet (se 2.1.4) och resultatet har bland annat lett fram till en omorganisation (se 3.4).

3.3.4 Rådets förutsättningar enligt ledamöterna

Av utsagorna att döma verkar förutsättningarna vara beroende av dels resultatet från urvalsprocessen vid framtagandet av de tre prioriterade områdena, dels definitionen och avgränsningen för arbetsområdet (se 3.2).

Flera upplever att de inte kan bidra i rådet eftersom deras myndighet inte har några uppgifter som kan härledas till de prioriterade områdena. Konsekvenser av detta är att flera ledamöter inte deltar i de tre arbetsgrupper som arbetar med de tre prioriterade målen. Flera ledamöter känner inte till vad som sker i grupperna eller vilka ledamöter som arbetar med målen. En följd av detta är att rådet upplevs som ett passivt informationsorgan och att MSB genomför det huvudsakliga arbetet. En del är tacksamma för det medan andra tycker att MSB borde använda rådet mer. Förslag framförs om att deltagarlistor behöver uppdateras med kontaktuppgifter, arbetsgrupper med mera. **Det krävs ”en stark motor som piskar på ledamöterna”**. Några ledamöter upplever att de flesta rådsmedlemmar är passiva; att de kommer på möten men är för övrigt ganska passiva.

Mötesformerna verkar upplevas som passiviserande. Flera anser att rådet främst har blivit ett informationsorgan. Det beslutande GD-mötet har skapat bättre förutsättningar för rådet att fungera som expertorgan samtidigt som

dessa förutsättningar inte riktigt utnyttjas. Det finns förutsättningar för en friare dialog i rådet än vad som sker för närvarande.

Ledamöternas mandat som experter har blivit tydligare i och med att GD-mötet, som är beslutande, instiftades. Rådet får en granskande funktion för de texter som tas fram. I allmänhet är deltagarna nöjda med hur rådet fungerar när det gäller ledningen av rådet, mötesfrekvens, en öppen dialog och klimatet.

Exempel på utsagor som belyser detta är följande:

”Mötesformerna hade varit roligare om man hade fått sig någon ny kunskap till livs än en massa papper som skulle biläggas protokollet. Relationer uppstår, det underlättar kontakterna, särskilt under längre tid. X-verket skickade ofta olika personer liksom Y-verket. Medan andra hade sina fasta, så det var olika”.

”Bra initiativ att kalla till möten av typ GD-möten. Mer realistisk roll nu än förr på SRV:s tid. Förut var rådet en beslutande instans. Nu har besluten lyfts till GD-mötet och det är bra, för då blir det en friare dialog i rådet. Rådet har tagit över arbetsgruppens roll. Arbetsgruppen jobbade intensivt med att ta fram inriktningsdokumentet. Rådet känns nu som ett informationsorgan. MSB sköter arbetet. Vi är tacksamma för att MSB tar den rollen. Vi har haft tillfällen att reagera på gruppens förslag”.

”När man går med i ett råd måste man veta hur mycket tid kommer att krävas? Måste uppskattas ... innan man går in i ett råd. Min chef vill veta vilken insats det krävdes, t ex att sitta och skriva 2 veckor. Måste veta vad man säger ja till ... På mötena kom vi fram till vad vi skulle göra... men insåg kanske inte vad det krävdes av eget arbete på myndigheten. Arbetet förskjuts kanske för MSB:s situation eller för att rådsmedlemmarna hade ont om resurser.

3.4 Organisationsförändringar 2009

Som ett resultat av det tidigare nämnda översynsmötet (2009-05-27) av organisation och arbetsformer genomfördes organisationsförändringar 2009 (se 2.1.4 *Bakgrund till föreliggande utvärdering*). Arbetsgruppen och åtgärdsgrupperna lades ned och GD-mötet inrättades. Den nuvarande barnsäkerhetsplattformen etablerades (se figur i 2.1.3). Ett av tre *sammanfattade behov* om vad föreliggande utvärdering **skulle handla om var ”organisation och arbetsformer inom barnsäkerhetsplattformen”** (se 2.1.4). Några av frågorna i intervjuguiden behandlar dessa aspekter. En av dem gäller just organisationsförändringen.

Alla är överens om att förändringarna varit bra och att de medfört positiva konsekvenser. Ingen ser några negativa konsekvenser av förändringarna.

Bland de positiva konsekvenserna av GD-mötet nämns att mandatet för ledamöterna blivit tydligt. Nu tar GD-mötet de beslut som behöver tas medan rådet

kan föra en öppen och kunskapsbildande dialog. Av mötesanteckningar framgår följande:

”Deltagarna ansåg att det var ett behövligt lyft för barnsäkerhetsarbetet, där GD i egenskap av myndighetsansvarig i sin tur kan lyfta frågan upp på regeringsnivå” (2009-09-16, p 2).

GD-mötet innebär också ett avsevärt stöd för ledamöternas barnsäkerhetsarbete på den egna myndigheten. Exempel på utsagor som belyser detta är följande:

”Det är bara positiva förändringar. GD-mötet: jättebra att det kom till! Man måste ha mandat. Åtgärdsgrupperna kunde inte göra något. Så det var självklart att de togs bort. Men inte fullt genomförd eftersom man inte gjort något av de alkoholrelaterade **skadorna**”.

”Väldigt bra att GD mötet instiftades. Får en helt annan status. Just nu tycker jag inte arbetsgrupperna saknas. Redan nu finns ju arbetsgruppen som jobbar med konferensen. Ska nog vara flexibelt, arbeta kortare tid med **särskilda uppdrag... Bra... för övrigt**”.

3.5 Hur arbetet fungerar för närvarande

Hur arbetet fungerar för närvarande är framför allt beroende av vilka förutsättningar som finns i rådet (se 3.3 **Förutsättningar i rådet**). Valet av de tre prioriterade områdena gör att mer än hälften av myndigheterna inte har något stöd för att arbeta med dessa frågor, vilket gör att det är svårt att kräva någon arbetsinsats av dem och att det framför allt är MSB som arbetar. Flera ledamöter vet inte heller så mycket om vilket arbete som pågår i de tre problemområdena. De verkar uppleva att de varken är involverade eller särskilt informerade om vad som pågår i de tre grupperna. De tycker trots detta att det är värdefullt att få den information som presenteras i rådet.

Den uppgift som för närvarande samlar rådet är den gemensamma konferensen som ska äga rum under hösten 2011 och då handboken om barnsäkerhet ska vara klar och presenteras. Någon menar att arbetet med planens tre områden borde ha prioriterats framför arbetet med handboken. Andra ser handboken som en möjlighet att föra ut resultatet från arbetet i de tre prioriterade områdena. Några menar att det finns risk för att ledamöterna passiviseras och att de bör berätta vilket barnsäkerhetsarbete de bedriver på sin egen myndighet. Några har ingen aning om hur arbetet i rådet fungerar eftersom de inte deltagit den senaste tiden. De önskar därför fylliga mötesanteckningar för att kunna bilda sig en uppfattning om diskussionen. Många uttrycker sin uppskattning över hur MSB leder rådet.

Exempel på utsagor som belyser detta är följande:

”Ingen aning hur det fungerar i rådet. Har missat ett eller två möten. Det är konferensen i höst man talat om och handboken. När det gäller drunkning har man gjort en del. X-verket var inbjudet till en hearing om drunkning. Vi

jobbar med äldre barn. Vi gör inget när det gäller alkoholrelaterade skador, och inte **statistik heller**".

"I verket har inget konkret gjorts. Jag kan bara gå på mötena. Eftersom processen ser ut som den gör vid framtagandet av de 3 målen. I rådet görs heller inget. Y-verket gör utmärkta saker, liksom statistik. Men ingen har gjort något med alkoholen. Barnsäkerhetshandboken kunde ha väntat till förmån för planens mål. Åtgärdsgruppen för alkoholrelaterade skador - den enda som har ett operativt ansvar är X-verket".

"Statistik... ja vissa myndigheter har uppgifter (MSB och Socialstyrelsen)... men vad görs när det gäller ny statistik? Hur ska rådet arbeta för att minska **antalet drunkningar för barn?... Jag blev förvånad när jag läste ... man har inte gjort några direkta satsningar som jag vet om. Trodde att alla skulle lyfta upp det i sin egen verksamhet... Inom drunkning kommer det fram info om pooler... en broschyr...** efter 3 års arbete kan man tycka att det kunde gjorts en större satsning. Det hade blivit lite konstiga resultat i arbetsgruppen som tog fram de tre målen".

3.6 Uppnådda resultat i rådet

I den myndighetsgemensamma planen för barnsäkerhet 2010-2011 anges inom vilka områden resultat ska uppnås, vilka målen är och förslag till åtgärder och angreppssätt (se 2.1.3 *Nationell plan för säkerhet*). Av aktivitetsplanen framgår läget för de valda aktiviteterna (se 3.3.2 *Rådets material och dokumentation*). Det har samtidigt skett en utveckling i rådet över tid då det gäller synen på barns säkerhet, där säkerhetsperspektivet kompletteras med perspektiv om barns behov av, och rätt till, utvecklande och utmanande utemiljöer som inbjuder till fysisk aktivitet och främjar förmågan att bedöma och hantera risker av olika slag.

Rådet vill också förtydliga och utvidga sitt uppdrag då det visat sig att de tre prioriterade områdena i planen inte givit förutsättningar för ett gemensamt engagemang och samverkan. Exempel på vad ett vidgat uppdrag kan innebära är aktiviteter som den gemensamma höstkongressen och den gemensamma barnsäkerhetsboken (se nedan). Planen är den första myndighetsgemensamma i sitt slag, den gäller under två år, dvs. åtta kvartal, och två kvartal återstår av tiden för att genomföra planens åtgärder och uppnå dess mål.

Vilka resultat som uppnåtts är för närvarande oklart för flera ledamöter. Några ser handbok för barnsäkerhetsarbetet (se 3.3.2) och höstens konferens (se 3.3.2) som medel för att nå de tre målen. Ledamöterna själva och deras myndigheter kan inte nå målen. Det är de aktörer som barnsäkerhetshandboken riktas till som kan nå målen. Några anser att rådet är osynligt i samhället, att det är för lite drivande och att det är svårt att tro att skadorna minskat tack vare rådets arbete.

Exempel på utsagor som belyser detta är följande:

”Barnsäkerhetshandboken är en viktig del att nå målen/delmålen. Vi själva kan inte nå målen, utan de personer som ska ha denna handbok”.

”Statistik tror jag visst att vi gör. SKADA har samma människor som jobbar med statistik. Vi har en frivillig registrering. Det är landstingen som avgör om de har resurser att ta in statistik/data. Socialstyrelsen har bra statistik även när det gäller olyckor. Man kommer att göra det som är möjligt. Vet inte svaren på de tre grupperna. Ett generellt önskemål är att man vill ha bättre underlag. Vet inte”.

3.7 Funderingar inför framtiden

Av mötesanteckningar och intervjuutsagor framgår funderingar inför framtiden. Rådet har bland annat diskuterat verksamheten 2012 och menar ”att prioriteringsarbetet bör gå till på ett annat sätt än förra gången” (Mötesanteckningar 2011-02-10–11, p 5). Ska t ex problem- eller möjlighetsområden lyftas fram?

Av mötesanteckningar framgår också att planens två-årscykel diskuterats.

”Istället för att ta fram en helt ny plan vartannat år skulle man arbeta med ’en och samma’ plan som utvecklas över tiden, med tydliga revisionstillfällen vartannat år” (2009-04-29, p 3).

På så sätt skulle planen kunna revideras och utvecklas löpande utan att sluka en alltför stor del av rådets resurser. Argument som framförts emot denna idé

”är att det skulle kunna ha en cementerande effekt och att det skulle bli svårt få till stånd en omprövning i prioriteringen av problemområden från bruttolistan” (a.a.).

Ledamöternas funderingar inför rådets roll i framtiden är många och sträcker sig över ett brett spektrum. Från att barnsäkerhetsarbetet kanske ska drivas i linjen till att utveckla rådet så att det kan göra gemensamma uttalanden och göra rådet synligt i samhället. En fråga ställs om hur rådet kan effektiviseras. Att rådets ledamöter inte är operativa ställer krav på att ha en kontinuerlig dialog med målgrupperna. Vilka behov har målgrupperna och vilken nytta har de av de produkter som rådet tar fram? Hur finner vi målgrupperna och hur finner de rådet?

Av mötesanteckningar framgår bland annat att rådet i samband med arbetet med barnsäkerhetshandboken diskuterat hur målgrupper på lokal nivå ska nås:

”att det bör finnas en öppning att också beröra barnsäkerhet på samhällsnivå/ systemnivå, och att vända sig till politiker och förvaltningspersonal med ansvar för planering i kommunen” (2010-02-04, p.4).

Arbetet med både barnsäkerhetshandboken och barnsäkerhetsforum verkar vara uppgifter som gör att alla ledamöter äger samverkansarbetet lika mycket och gör att rådet kan förenas i gemensamma ansträngningar:

”Arbetsfördelning och arbetstidsåtgång diskuterades och grundtanken är att respektive myndighet åtar sig att bidra med material och förslag till innehåll och urval...” (2010-02-04, p.4).

En central fundering är hur nästa plan ska tas fram och vad den ska innehålla för att vara ett bättre stöd för rådets barnsäkerhetsarbete. Beroende på innehållet kommer frågan om vilka myndigheter som ska delta i rådet att aktualiseras.

En annan fundering gäller den nuvarande planens mål. Ska rådet lämna arbetet med dessa mål eller ska det arbetet fortsätta parallellt med arbetet med den nya planen och dess mål?

Exempel på utsagor som belyser detta är följande:

”De som ingår i rådet måste fråga sig vad finns det som de kan göra tillsammans... Som skulle ge effekt... som man använder resurser till”.

”Hur ska man jobba med nästa plan? Ta tre nya områden? Är det ett bra arbetssätt? Har det fått effekt?”

”Det är viktigt att knyta nära kontakter med regionala och lokala personer/kanaler, dvs. barnhälsovårdsmänniskor som finns inom landsting, med skolhälsovården och med förskolesektorn. Hur bygger man upp en sådan kontakt?/.../ Viktigt att ha kontakt med yrkesfolk som jobbar nära barnen, för att få veta vad som är problem just för tillfället, kunde skötas smidigt just för att det fanns olika grupperingar representerade/.../ Det är ett problem att myndigheter slimmar sin organisation. Tjänstemännen har inte tid”.

”I grunden bra att ha gruppen men inte helt lätt att finna former och struktur... Barnsäkerhetskonferensen... är rådets... men det blir lätt att det blir MSB som gör arbetet/.../Jag tycker rådet är jättebra... Rådets roll måste också utvecklas. De prioriterade områdena var kanske inte helt lyckade... Man kommer aldrig få ett råd som är aktivt arbetande... Man får lägga sig på en rimlig nivå... men barnsäkerhetsrådet har en viktig roll och spelar en viktig funktion... Rådet kan göra vissa gemensamma uttalanden... Att t ex barnsäkerhetsrådet är oroliga för det och det för att visa att rådet finns och jobbar med dessa frågor...”.

4. Rådet i ljuset av nya rön

Utvärderingen handlar framför allt om organisation och arbetsformer eftersom de svarar mot ett framfört behov (se 2.1.4). Utvärderingen handlar också om arbetsprocessen vid framtagandet av den första myndighetsgemensamma planen för barnsäkerhetsarbetet 2010-2011 eftersom just denna process ses som en förklaring till ett lågt engagemang i de prioriterade områdena (se 2.1.4). Resultatet av utvärderingen ska användas inför arbetet med att ta fram den nya planen och på så sätt främja det fortsatta arbetet med myndighetsgemensamt

barnsäkerhetsarbete. Det är därför viktigt att granska andra perspektiv och nya rön som kan gynna myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete.

En annan förklaring till ett lågt engagemang i de prioriterade områdena kan diskuteras utifrån ett samverkansperspektiv. När många myndigheter ska samverka kan andra aspekter finnas som de berörda aktörerna behöver förhålla sig till. Samverkan avser här den dialog som sker mellan självständiga och sidordnade samhällsaktörer för att samordnat uppnå gemensamma mål¹¹, i detta fall Sveriges åtagande enligt barnkonventionen.

4.1 Arbetsformer ur ett samverkansperspektiv

Arbetsformer kan diskuteras utifrån ett samverkansperspektiv. Som tidigare nämnts (se 3.2) handlar *inriktningsdokumentets* strategiavsnitt bland annat om samverkan med andra aktörer (a.a.s.23). Framför allt beskrivs Räddningsverkets ansvar för samverkan, t ex ansvar för samordning och kunskapsuppbyggnad samt stöd för hur kunskapsuppbyggnad ska ske.

Samverkan krävs med såväl regionala som lokala aktörer. De centrala myndigheterna ska tillsammans skapa goda förutsättningar för ett systematiskt tvärsektorieellt arbetssätt mellan de kommunala verksamheter som berörs av barnsäkerhetsarbetet (a.a.s.23).

Av MSB:s regleringsbrev framgår att myndigheten ”ska utveckla sitt samordningsansvar för barnsäkerhetsfrågor i samråd med berörda myndigheter och aktörer med utgångspunkt i inriktningsdokumentet som tagits fram av barnsäkerhetsrådet” (mötesanteckningar 2009-04-29, p1).

Av *mötesanteckningar* framgår vidare att dels rådets deltagare diskuterat vad rådet kan ha för gemensam uppgift och hur rådet kan göras känt utåt, dels sekretariatet föreslagit produktion av barnsäkerhetshandbok (2009-09-16, p 5). Deltagarna har föreslagit dels en årligen återkommande konferens som gemensam arbetsuppgift för rådet (a.a. p 2), dels att barnsäkerhetshandboken skulle kunna vara ett sätt att offentliggöra barnsäkerhetsrådets existens (a.a. p 5). Grundtanken är att respektive myndighet åtar sig att bidra med material och förslag till innehåll och urval (2010-02-04, p 4) (jfr 3.7).

Rön från forskning om samverkan tyder på att det är viktigt att det på så sätt finns förutsättningar i rådet för att alla äger samverkansarbetet lika mycket. Av ovan angivna mötesanteckningar framgår att arbetet med både barnsäkerhetshandboken och barnsäkerhetsforum verkar vara uppgifter som gör att alla ledamöter kan förenas i gemensamma ansträngningar. Det finns dock hot mot förutsättningarna att samverka. Flera myndigheter har pågående omorganisat-

¹¹ Prop. 2001/02:158, s. 183; Prop. 2007/08:92, s.79.

ioner som gör att de reserverar sig för osäkerhet om vilken arbetsinsats man kan bistå med (a.a. p 3) (jfr 3.1).

I frågeguiden finns sjätte frågan som handlar om förutsättningar för myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete i rådet. Ordet samverkan nämns inte explicit men av intervjumaterialet framgår både vad som hindrar och underlättar samverkan. GD-mötet t ex är något som underlättar dialogen:

”Förut var rådet en beslutande instans. Nu har besluten lyfts till GD-mötet och det är bra, för då blir det **en friare dialog i rådet**”.

Det är svårt att få till ett aktivt arbete i rådet. Bland annat anges bristen på resurser t ex tid som hinder för samverkan eller som friktion för att komma igång med gemensamma uppgifter, t ex handboken.

”**Det blev fördröjningar att komma igång med rådet och handboken. De har gjort väldigt mycket själva, men inte vi i rådet/.../När man går med i ett råd måste man veta hur mycket tid kommer att krävas**”.

Resultatet från utvärderingen av barnsäkerhetsarbetet stämmer väl in i aktuella rön från forskning om samverkan. Samverkan ses av flera forskare som en strävan efter helhetssyn. Fragmenterad kunskap finns inom olika samhällssektorer. I samverkan finns en möjlighet att återskapa den helhetssyn som gått förlorad i samhällets organisering i sektorer. Det myndighetsgemensamma barnsäkerhetsrådet är en form av intersektoriell eller tvärspektoriell samverkan. Forskningen visar att intersektoriell samverkan är en komplex form av samverkan, som ger förutsättningar för avsevärt lärande när den fungerar, men som innebär en rad problem när den inte fungerar. **Bland problemen nämns t ex ”barriäreffekter” dvs. organisatoriska skillnader och ospecifika krav som står i vägen för samverkan**¹² (se vidare 4.4.2).

I begreppet intersektoriell samverkan finns en vertikal och hierarkisk dimension som får betydelse för ledamöternas förutsättningar för horisontell samverkan, dvs. att agera kunskapsbildande i en samverkansgrupp. Intersektoriell samverkan får implikation på flera nivåer: individ, grupp, organisation och strukturnivån. Det finns gränssättande faktorer för samverkan på var och en av dessa nivåer som utgör förutsättningar för samverkan.

4.2 Intersektoriell samverkan på strukturnivån

På strukturnivån handlar intersektoriell samverkan bland annat om att identifiera aktuella aktörer i samhället för en viss företeelse, fråga, åtagande eller händelse. I detta fall alla som har avgörande betydelse för att vi ska leva upp till

¹² Berlin & Carlström (2009) Samverkan på olycksplatsen – Om organisatoriska barriäreffekter, s. 349.

åtaganden Sverige gjort när vi ratificerade barnkonventionen. Hur detta ska kunna ske rent praktiskt ger *inriktningsdokumentet* exempel på när olika miljöer diskuteras, t ex boende-, fritids-, idrotts-, trafik-, skol- och arbetsmiljön. Hur ser de identifierade aktörernas förutsättningar ut i instruktion och förordning för att de ska kunna leva upp till Sveriges åtaganden enligt barnkonventionen och för att de ska kunna samverka i detta syfte?

Inriktningsdokumentets strategiavsnitt anger att samverkan med lokala och regionala aktörer krävs för att uppnå ett effektivt resultat med barnsäkerhetsarbetet. Tanken är att de centrala myndigheterna tillsammans skapar goda förutsättningar för ett systematiskt tvärsektorielt arbetssätt mellan de kommunala verksamheter som berörs av barnsäkerhetsarbete (a.a. s 23). Barnsäkerhetshandboken och barnsäkerhetsforum är de medel som rådet valt att arbeta med för att nå aktörer på lokal och regional nivå. När det gäller de tre prioriterade områdena använder rådet även broschyr, Internet och YouTube.

En viktig fråga är hur rådet genom barnsäkerhetsforum och barnsäkerhetshandboken ska kunna skapa goda förutsättningar för ett systematiskt tvärsektorielt arbetssätt mellan de kommunala verksamheter som berörs av barnsäkerhetsarbete. För rådet återstår detta att diskutera.

4.3 Intersektoriell samverkan på organisationsnivån

På organisationsnivån handlar intersektoriell samverkan bland annat om att organisera arbetet på ett för ändamålet framgångsrikt sätt och anpassa mandatet i olika grupper. *Inriktningsdokumentets* strategiavsnitt anger att vid framtagning av den nationella planen bör en referensgrupp bildas med regionala och lokala aktörer. I utvärderingen har det inte framkommit om någon sådan har bildats.

Mötesanteckningar och *utsagor* tyder på att inrättandet av GD-mötet har underlättat beslutsfattandet och lett till att arbetet i barnsäkerhetsrådet har större förutsättningar att vara kunskapsbildande. Den vertikala och hierarkiska dimensionen i samverkansarbetet har på detta sätt fått en framgångsrik lösning som gynnar förutsättningarna för horisontell samverkan och kunskapsbildning.

Av mötesanteckningar framgår att rådet diskuterat organisatoriska frågor för arbetet med både barnsäkerhetshandboken och barnsäkerhetsforum. För arbetet med barnsäkerhetshandboken utgör barnsäkerhetsrådet styrgrupp (2010-02-10). **På längre sikt är barnsäkerhetsforum tänkt att skapa "bättre koppling mellan forumet och aktörer på olika nivåer"**. Om diskussionen skett ur ett samverkansperspektiv är dock tveksamt. För barnsäkerhetsforum utgör MSB sekretariat och sköter det administrativa. **"Det får inte bli en intern klubb utan måste synas mer"**(2010-06-08, p 3).

Men samverkan på organisationsnivå handlar också om respektive aktörers organisatoriska förutsättningar i hemmaorganisationen. I hemmaorganisationen är förutsättningarna att arbeta med barnsäkerhetsarbete begränsade för åtta

myndigheter av dem som är representerade i rådet. Tre myndigheter har något bättre förutsättningar och endast en myndighet verkar uppleva att de har tillräckliga förutsättningar för att kunna utföra ett barnsäkerhetsarbete som de är helt nöjda med (se 3.1.1). Om det intersektoriella samverkansarbetet i rådet ska fungera, i det här fallet arbetet med barnsäkerhetshandboken och barnsäkerhetsforum, krävs framför allt organisatoriska och resursmässiga förutsättningar i hemmaorganisationen.

4.4 Intersektoriell samverkan på gruppnivån

På gruppnivå handlar intersektoriell samverkan bland annat om kunskapsbildning, mandat för ledamöterna och samverkan som arbetsform.

4.4.1 Kunskapsbildning och mandat

För utvärderingen av det myndighetsgemensamma barnsäkerhetsarbetet finns ett rikt material att ösa ur från intervjuutsagor, dokumentation och observationer. Av *inriktningsdokumentets* strategiavsnitt framgår att kunskapsuppbyggnad är något som görs i samverkan med andra myndigheter och organisationer, genom Räddningsverkets Nationella Centrum för lärande från olyckor samt genom forskning i samarbete med universitet.

Utsagorna i intervjumaterialet handlar om vitt skilda aspekter. Intervjuguiden innehöll ingen särskild fråga om lärande. Kunskapsbildning och kunskapsuppbyggnad nämns ändå spontant av informanterna, främst som en förväntan. Internatsmötet beskrivs som viktigt just för att det medgav utrymme för kunskapsuppbyggnad och social samvaro, att lära känna varandra. Observationerna tyder på att det finns svårigheter att omsätta kunskapsuppbyggnad i praktiken. Särskilda förutsättningar behöver skapas exempelvis genom att arrangera mötesformer som ger utrymme för ömsesidig dialog.

För att kunskapsbildning, enligt forskningsresultat, ska kunna ske på ett effektivt sätt i en heterogen grupp som ska samverka behöver den samverkande gruppen vara befriad från sina respektive sektorsmandat. Om deltagarna har ett omfattande mandat, t ex att avgöra vilka resurser från den egna myndigheten som kan disponeras i den aktuella verksamheten som samverkan handlar om, är deltagarna bundna vid vad som gäller enligt gällande instruktion för sin myndighet. Detta hindrar och motverkar effektiv kunskapsbildning. Kunskap bildas och lärande sker bäst när individen kan associera fritt och är fri att ställa frågor och gå in i lärande dialoger.

En heterogen liten grupp ger förutsättningar för många synsätt och att olika perspektiv på verksamheten kan belysas. Det lilla formatet ger utrymme för **interaktion "face-to-face" och utrymme för var och en att komma till tals** på sina egna villkor. Med dessa kriterier finns möjligheter för deltagarna att

bredda, skifta och överskrida sina perspektiv och ett individuellt lärande kan äga rum som leder till gemensam förståelse och medveten handling¹³.

4.4.2 Samverkan som arbetsform

En viktig fråga som gäller all samverkan är hur samverkan kan utvecklas som arbetsform. Samverkan har hittills studerats främst ur ett ledningsperspektiv, dvs. vertikal och hierarkisk dimension. Resultat från forskning om samverkan tyder på att begreppen ledning och samverkan är motstridiga. Faktorer som gynnar ledning hindrar samverkan och omvänt. I detta fall har ledningsfrågan lösts på ett framgångsrikt sätt tack vare GD-mötets inrättande. I det följande diskuteras horisontell samverkan.

I denna utvärdering tyder inriktningsdokumentet, mötesanteckningarna och utsagorna från ledamöterna på att både hinder och framgångsfaktorer för samverkan som arbetsform finns i rådet för barnsäkerhetsarbete.

Inriktningsdokumentet ger ingen vägledning för samverkan som arbetsform. Samverkan definieras inte men är något som förväntas ske på flera olika nivåer: centrala myndigheter ska samverka med såväl regionala som lokala aktörer (a.a. s.23).

Om samverkan avser en dialog som sker mellan självständiga och sidoordnade samhällsaktörer för att samordnat uppnå gemensamma mål behöver förutsättningar skapas i form av praktiska arrangemang där individer kan samtala för att uppnå gemensamma mål, i detta fall åtaganden i barnkonventionen. Barnsäkerhetsforum kan vara en sådan konferens om praktiska arrangemang ger tillfällen för horisontell samverkan och dialog.

Mötesanteckningar, t ex 2010-06-08, och utsagor tyder på att framgångsfaktorer för samverkan i rådet är arbetet med t ex barnsäkerhetshandboken och barnsäkerhetsforum. I arbetet med dessa uppgifter finns förutsättningar för parallell samverkan (se nedan) genom att alla deltagare verkar kunna äga samverkansarbetet. Det årliga rådsinternatet ger förutsättningar för informell kommunikation och social samvaro under förutsättning att det finns en kontinuitet bland de deltagande ledamöterna.

Hinder för samverkan i rådet härrör ofta från hemmaorganisationen (jfr 3.1) och är t ex av organisatoriska slag, bristande resurser, tidsbrist, skilda arbetsformer, bristande legitimitet (mandat) när uppgiften saknas i instruktionen för myndigheten, minskande och/eller skiftande kompetens, att deltagarna har olika syften med samverkan, motstridiga krav och förväntningar från hemmaorganisationen. Hinder i hemmaorganisationen får konsekvenser för deltagandet i rådsmöten (jfr 3.3.1). Ett hinder för samverkan i rådet är bristande kontinuitet bland deltagarna. Om ledamöterna byts ut ofta avstannar kunskapsupp-

¹³ Persson 2010; Wilhelmsson 1998

byggnaden och ständiga omstarter sker. Risken ökar då för att ledamöterna tröttnar.

När det gäller de tre prioriterade områdena tyder flera utsagor på att alla inte äger samverkansarbetet. Det saknas därför förutsättningar för både parallell och synkron samverkan (se nedan). Flera ledamöter kan inte bidra pga. att deras myndighet inte har uppgifter inom de tre prioriterade områdena (jfr 3.3.4). En prioriteringsgrund, som framgår av *inriktningsdokumentet*, var ”**oklara ansvarsförhållanden eller avsaknad av ansvar**”. Konsekvensen av detta val har upptäckts av några ledamöter i efterhand vilket framgår av både mötesanteckningar (2009-11-19) och utsagor (se 3.2 och 3.3.4).

De flesta som forskat om samverkan som arbetsform finner att samverkan är mycket svårt och ses som en utmaning. De talrika hindren för samverkan anges som barriäreffekter. Exempel på vad som förorsakar sådana barriäreffekter är förekomst av olika regelsystem, olika finansieringssystem, administrativa gränsdragningar mellan de samverkande organen, att deltagarna har olika syften med samverkan, tidsbrist, begränsade resurser, olikheter mellan professionella språk och yrkeskulturer, brist på förtroende, bristande kontinuitet bland deltagarna, kulturkrockar, motstridiga krav och förväntningar från hemmaorganisationen¹⁴.

Framgångsfaktorer och viktiga förutsättningar för samverkan är att det finns resurser, tid och att alla deltagare äger samverkansarbetet lika mycket, att ingen vinner på någon annans bekostnad och kontinuitet bland de samverkande deltagarna. Samverkan handlar om lärande. Flexibilitet och utrymme måste finnas för kommunikation och sociala relationer, vilket behövs för att utveckla förtroende och socialt kapital. Framgångsrik samverkan kan innebära synergiska lösningar, dvs. som ger ett mervärde. För att uppnå hög grad av konsensus inom ett samverkansområde behövs praktiskt fungerande arrangemang¹⁵.

Forskning om samverkan tyder på att när ospecifika krav på samverkan finns utan att formerna för detta är reglerade uppstår orealistiska förväntningar, missuppfattningar och irritation. Allt sådant skapar friktion och kan handla om olika handlingslogiker, traditioner, lagrum, förväntningar och fördomar. En utbredd retorik om samverkan i avsiktsförklaringar och lagtext leder inte till samverkan¹⁶.

Forskning visar att upprepad interaktion i en samverkansgrupp under normala förhållanden skapar förtroende för gruppens förmåga att lösa komplexa problem. Svårigheter i en grupp som ska samverka kan vara att ett stort antal olika

¹⁴ Persson 2010, s. 44 och Berlin & Carlström 2009, s. 349.

¹⁵ Persson 2010, s. 45.

¹⁶ A.a., s. 43.

personer engageras, men avlöser varandra i samverkansgruppen och att kunskapsbildningen därmed går förlorad för enskilda individer.

De deltagande aktörsrepresentanterna behöver vara lyhörda för vilka behov och önskemål de deltagande aktörerna har. Samverkan måste få lov att växa fram mellan deltagarna. Ett gott samverkansklimat kan åstadkommas genom att tydliggöra roller, regler och ansvar. Mötena bör vara obyråkratiska och inte alltför långa¹⁷.

Hur samverkan kan fungera har studerats på olycksplatsen och beskrivs t ex som parallell eller synkron samverkan¹⁸.

Parallell samverkan innebär att flera organisationer arbetar samtidigt, ”sida vid sida”, att uppgifterna utförs samtidigt och innebär en viss integrering. Varje organisation har fokus på sin egen uppgift. Varje medarbetare arbetar efter sin professionella agenda med tydligt definierade uppdrag. Arbetet är förutsägbart och sker inom kända ramar. Parallell samverkan kräver en aktiv ledning som styr i syfte att minska friktion.

Synkron samverkan är den yttersta formen av samverkan och innebär inte bara att arbetet sker samtidigt utan att organisationsmedlemmarna dessutom prestigelöst byter uppgifter och täcker upp för varandra. De har inte bara fokus på den egna uppgiften utan letar efter behov och svagheter i uppgiften som helhet genom att visa rörlighet och snabbt distribuera om resurser. Detta kräver en djupgående förståelse för andras arbetssätt och behov och dessutom behöver koordinering ske samtidigt. Synkron samverkan är således ett utbyte där många agerar dynamiskt som om man vore en aktör och ingen direkt styrning behövs. En sådan form av samverkan uppstår sällan. På t ex en olycksplats finns det i allmänhet varken tid eller förutsättningar för en avslappnad atmosfär eller täta diskussioner mellan medarbetarna.

Vad MSB kan bidra med i de fall som gäller samverkan är främst kompetensutveckling och utbildning¹⁹. Med hjälp av praktiska arrangemang skulle behovet av informell kommunikation kunna tillgodoseas. Rådet skulle t ex kunna öka flexibiliteten i mötesformerna (jfr 3.3.3).

4.5 Intersektoriell samverkan på individnivån

På individnivån handlar intersektoriell samverkan bland annat om förutsättningar för individens lärande och hur personliga kunskapsbyggen kan utvecklas.

¹⁷A.a., s.41.

¹⁸Berlin & Carlström (2009), s. 349-351.

¹⁹Persson 2010, s. 42.

Samverkan på individnivån diskuteras inte i *inriktningsdokumentets* strategiavsnitt. När individnivån diskuteras handlar det om att öka kunskapen om enskilda individers riskmedvetenhet, liksom hur deras attityder och beteenden är i relation till olyckor (a.a.s. 23).

Av *mötesanteckningar* framgår att individnivån diskuteras utifrån individens ansvar. På längre sikt är målsättningen med barnsäkerhetsforum att ”skapa robusta medborgare som kan bedöma risker och ta ansvar/.../Hur får vi upp medvetenheten hos den enskilde och samtidigt bevara myndigheternas åtagande?” Åtgärder i detta syfte diskuteras, t ex producera tidningsartiklar och barnsäkerhetshandboken, använda sociala medier och utbildning²⁰.

Av *intervjumaterialet* framgår olika aspekter av intersektoriell samverkan på individnivån. Samtalet, diskussionen eller dialogen med de andra ledamöterna återkommer i uttalandena. Att få ny kunskap och social samvaro är andra viktiga aspekter. Det verkar vara den lärande dialogen som ger mest på individnivå.

”På internat lär vi känna varandra. Då kan vi prata informellt”.

”Det intressanta är att träffa andra. Hur kan man jobba över hela området?”

Mötesformerna hade varit roligare om man hade fått sig någon ny kunskap till livs/.../relationer uppstår, det underlättar **kontakterna**”.

Forskning om individers lärande tyder på att individer har olika vägar och förhållningssätt för att skaffa sig kunskap. Ofta ingår lyssnande och samtalande som kan kopplas till känslor och upplevelser²¹. Forskningen visar att det som sker i samverkansgrupper verkar handla om ett försiktigt trevande efter kunskap för att förstå varandra både som individer och som aktörsrepresentanter. Förståelsen verkar ha bäst förutsättningar att utvecklas i sociala sammanhang. I sociala sammanhang är individen fri att gå in i dialog med den eller de deltagare som han eller hon känner behov av att kommunicera med. Dialogen kan handla om terminologi, lagstiftning, organisation eller liknande. På så sätt verkar deltagarna långsamt öka sin kunskap om villkoren i varandras världar. Deltagarna kan göra jämförelser mellan varandras världar och upptäcka områden där samverkan kan utvecklas. I detta försiktiga trevande efter kunskap verkar förmågan till lyhördhet och bekräftelse vara betydelsefulla för att en ömsesidig dialog ska kunna etableras. Det försiktiga trevandet verkar behövas för att exempelvis undvika konflikter eller det finns en rädsla för att den egna organisationen ska kritiseras. Relationer mellan deltagarna verkar behöva byggas upp och vårdas, exempelvis genom att anordna gemensam utbildning. Poängen är

²⁰ Mötesanteckningar 2009-09-16, p5; 2009-11-19, p5; 2010-06-08, p3; 2011-02-10—11, p3.

²¹ A.a., s.37.

att samverka och dialog kan sägas vara beroende av varandra på så sätt att samverkanförmågan handlar om dialogförmåga²².

4.6 Övrigt

Enligt *inriktningsdokumentets* strategiavsnitt ska en expertgrupp (forskargruppen, se figur i avsnitt 2.1.3) tillhandahålla omvärldsbevakning och identifiera behov av ny kunskap eller ge stöd i att säkerställa att använda metoder är evidensbaserade med mera. Samarbetet med expertgruppen kommer att intensifieras när handlingsplanen börjar ta form. ”Då kommer också behovet av stöd och samarbetsformer att närmare preciseras” (a.a.s.23).

Av mötesanteckningar framgår i samband med diskussion om barnsäkerhetsplattformen att expertgruppen bör på ett tydligare sätt kopplas till rådet (2009-09-16, p 2).

Även av intervjumaterialet framgår bland annat att forskargruppens roll och arbete är oklar:

”Forskargruppen, vad gör den? Vad forskar de på, vad ska vi använda dem till?”

5. Slutsatser och reflektioner

Den genomförda utvärderingen ska användas inför arbetet med att ta fram en ny plan för att på så sätt främja det fortsatta arbetet med myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete. Utvärderingen skulle besvara två frågor 1) Hur har utifrån processfokus arbetet med framtagning av den första myndighetsgemensamma planen gått till? 2) Har planens förslag genomförts? (jfr 2.2). Dessa syften svarar mot de uttryckta behoven (jfr 2.1.4):

- Arbetsformer/process runt framtagande av myndighetsgemensam plan för barnsäkerhetsarbete (prio 1)
- Organisation och arbetsformer inom barnsäkerhetsplattformen (prio 2)
- Utvärdering av den myndighetsgemensamma planen för barnsäkerhet 2010-2011 med avseende på resultat (prio 2).

En aspekt som tillkommit i utvärderingsmaterialet är vilka förutsättningar aktörsrepresentanterna har för barnsäkerhetsarbete i sin respektive hemmaorganisation. Rådet i barnsäkerhetsplattformen har en tvär- eller intersektoriell sammansättning. Rådet är därför beroende av respektive myndighets ansvar och resurser för barnsäkerhetsarbete och behöver kunna hantera dessa skillna-

²² Jfr definition av samverkan inledningsvis i avsnitt 4, Persson 2010, s.20.

der i sitt arbete. Samverkansaspekten är därför en central fråga för rådet att förhålla sig till.

5.1 Arbetsformer och process runt framtagandet av planen

Ledamöterna i barnsäkerhetsrådet påtalade flera brister i arbetsformer och process runt framtagande av den nuvarande planen men det fanns också positiva inslag (3.2). Det fanns ett stort engagemang hos ledamöterna i framtagandet av de prioriterade områdena. Underlaget var omfattande, men upplevdes dock som för stort. I intervjuerna framkom att avgränsningen enligt inriktningsdokumentet blev styrande men att flera ledamöter önskar en mindre snäv avgränsning för barnsäkerhetsarbetet (3.1.1). Prioriteringsprocessen var inte transparent för alla ledamöter och det var inte helt klart varför de nuvarande tre prioriterade områdena blev resultatet av processen. Själva processen beskrivs som ”svåröverskådlig”. Hur prioriteringen skulle gå till finns beskrivet i inriktningsdokumentet. En översiktlig beskrivning hur den sedan gick till finns i den myndighetsgemensamma planen. Trots dessa beskrivningar efterlyses dokumentation om hur urvalsprocessen gick till. Bland annat nämns sättet att ta fram statistik och avsaknad av diskussion om konsekvenser av gjorda val (jfr 3.2).

Inför framtagandet av nästa myndighetsgemensamma plan för barnsäkerhetsarbete bör det övervägas om nuvarande avgränsning för området barnsäkerhet ska behållas eller förändras. Ett önskemål om att utvidga området har framförts i utvärderingen. Diskussionen om områdets avgränsning bör också omfatta på vilket sätt barnsäkerhetsrådet avser att bidra till Sveriges uppfyllande av barnkonventionen som omfattar fler aspekter på barn och ungas säkerhet och trygghet än den nuvarande barnsäkerhetsplanen. Underlag för framtida arbeten bör vara tillräckligt i omfattning och kvalitet för att rådet ska kunna använda det men samtidigt stå i proportion till den tid och det engagemang som ledamöterna kan ge arbetet.

De tre områden som prioriterades förefaller delvis överensstämma med de fem prioriteringsgrunderna för urvalet (Inriktningsdokumentet; 2.2). Att utveckla statistikunderlag kan ses som ett medel för att öka barnsäkerheten snarare än ett problemområde för barn och unga. SRV var inte nöjda med de tre områden som till slut prioriterades och intervjuerna visar på lågt engagemang från flera myndigheter för dessa områden. Den fjärde prioriteringsgrunden om oklara ansvarsförhållanden eller avsaknad av ansvar kan förklara en del av det låga engagemanget för de prioriterade områdena. Det framkom i utvärderingens intervjuer att utan ett klart uppdrag till den egna myndigheten att arbeta med ett eller flera av de prioriterade områdena förhindrades den enskilde ledamöten att engagera sig aktivt i dessa områden.

Inför nästa plan bör kriterier för prioritering analyseras i förväg med avseende på vilken effekt de får på urvalet av prioriterade områden för barnsäkerhetsarbetet. Underlag och prioriteringsprocess bör anpassas efter eventuella föränd-

ringar i avgränsningen av barnsäkerheten (se ovan). Genomförandet av områdesbeskrivningar och områdesprioriteringar bör dokumenteras.

5.2 Organisation och arbetsformer inom barnsäkerhetsplattformen

Utvärderingen visar att förutsättningarna för arbetet i rådet kan beskrivas som delvis goda men delvis begränsande för ömsesidigt utbyte (3.3). Myndigheterna har i de flesta fall en hög närvaro. Mötesformerna är traditionella och mötestiden begränsad. Den traditionella mötesformen medger i otillräcklig mån utrymme för gemensam reflektion och ömsesidigt utbyte av kunskap. De ledamöter som inte deltar i de tre arbetsgrupperna för respektive prioriterat område känner att de inte vet vad som händer i dessa (3.5).

Rådets sammansättning (3.1.2) påverkar dess arbetsformer och processen (3.2) runt planen. Utvärderingen tyder på att ett ställningstagande behöver göras beträffande efter vilken princip ledamöter och prioriterade områden ska väljas. Ska valet av prioriterade områden (sakområden) styra vilka myndigheter och organisationer som ska vara representerade i rådet? Eller ska rådet vara ett generellt forum som väljer vilka prioriterade områden de ska arbeta med?

Om rådet ska fortsätta vara ett generellt forum pekar ledamöterna på ytterligare myndigheter som skulle vara önskvärda i rådet. SKL:s frånvaro i arbetet upplevdes som negativ. Möjligheten till frivilligorganisationernas deltagande togs upp. Det ansågs positivt att så många myndigheter är med i rådet men det påtalades också att rådet inte får bli för stort. Rådet bör överväga om fler myndigheter bör erbjudas att delta, om andra sätt att öka den kommunala förankringen kan väljas och att rådets arbetsformer anpassas till detta. Rådet bör också överväga på vilket sätt det kan samverka med frivilligorganisationer: om de kan erbjudas plats i rådet eller om det bättre sker på andra sätt, t.ex. genom särskilda möten, konferenser eller liknande.

Förutsättningarna på den egna myndigheten för arbetet i rådet (3.1) varierar och upplevs ofta som otillräckliga. Det kan delvis förklaras med att barnsäkerhetsfrågorna inte finns som ett uttalat uppdrag hos mer än hälften av de deltagande myndigheternas instruktioner eller regleringsbrev. Inrättande av GD-mötet (3.4) har ökat legitimiteten för deltagande i barnsäkerhetsrådet på den egna myndigheten.

Ledamöterna verkar övervägande nöjda med MSB:s ledning av rådet och att myndigheten är aktiv i sin roll, men det påtalas också att MSB:s aktivitet hotar att passivisera övriga ledamöter (3.3.3 och 3.5).

Inrättandet av GD-mötet (3.4) har upplevts som positivt av ledamöterna i rådet och har potential att framöver stödja rådets arbete genom att beslut kan fattas på myndigheternas högsta nivå om barnsäkerhetsarbetet. Rådet kan därmed bli ett expertforum för öppna kunskapsbildande dialoger mellan deltagarna. Erfarenheter från andra myndighetsgemensamma fora antyder att olikheter i ledamöternas beslutsmandat och funktioner i sina respektive organisationer

leder till upplevelser av frustration och långsamhet i arbetet. GD-möten eller motsvarande kan avsevärt förbättra rådets arbete.

5.3 Resultat av planen

Utvärderingen visar att de konkreta resultaten av planen är få och att de upplevs som oklara eller otillfredsställande av ledamöterna i barnsäkerhetsrådet (3.6). Barnsäkerhetsrådets påverkan på skadeutvecklingen uppfattas som oklar. I intervjuerna nämns också att andra aktörer och nätverk kan ha stor betydelse för barnsäkerheten i Sverige (3.7 och 3.1.2) och att barnsäkerhetsrådet borde ha mer dialog eller kontakter med dessa, t.ex. barnavårdscentraler och barnhälsovårdsteam.

De tre områden som prioriterades (2.1.4) förefaller delvis överensstämma med de fem prioriteringsgrunderna för urvalet enligt inriktningsdokumentet (3.2). Att utveckla statistikunderlag kan ses som ett medel för att öka barnsäkerheten snarare än ett problemområde för barn och unga. SRV var inte nöjda med de tre områden som till slut prioriterades och intervjuerna visar på lågt engagemang från flera myndigheter för dessa områden. Den fjärde prioriteringsgrunden om oklara ansvarsförhållanden eller avsaknad av ansvar kan förklara en hel del av det låga engagemanget för de prioriterade områdena. Det framkom i utvärderingens intervjuer att utan ett klart uppdrag till den egna myndigheten att arbeta med ett eller flera av de prioriterade områdena förhindrades den enskilde ledamoten att engagera sig aktivt i dessa områden.

5.4 Utmaningar för intersektoriell samverkan

Förutsättningarna för den myndighetsgemensamma barnsäkerhetsplattformen är beroende av vilka förutsättningar som finns på flera nivåer i samhället. Barnsäkerhetsplattformen är ett exempel på intersektoriell samverkan och representerar en arbetsform som ställer krav på flera nivåer: struktur-, organisations-, grupp- och individnivån. Utvärderingen visar t ex att förutsättningarna för barnsäkerhetsarbetet på den egna myndigheten är begränsade (3.1). Barnsäkerhetsplattformen ställs inför en rad utmaningar för att både påverka förutsättningarna på de olika nivåerna och anpassa sig till dem. Utifrån ett intersektoriellt perspektiv är resultatet av arbetet med de tre prioriterade områdena i den första myndighetsgemensamma planen för barnsäkerhetsarbete 2010-2011 förklarligt (jfr 3.6 och 4).

Rådet har sökt och funnit framkomliga vägar som kan stimulera rådet i gemensamma ansträngningar. Både barnsäkerhetshandboken och barnsäkerhetsforum är uppgifter som ger förutsättningar för parallell samverkan. Grundtanken är att respektive myndighet åtar sig att bidra med material och förslag till innehåll och urval (4.1). På strukturnivån är det viktigt att diskutera utmaningen från inriktningsdokumentet om hur rådet genom t ex barnsäkerhetsforum och barnsäkerhetshandboken ska kunna skapa goda förutsättningar för ett systematiskt tvärspektoriellt arbetssätt mellan de kommunala verksamheter som berörs av barnsäkerhetsarbete (4.2). På organisationsnivån finns genom inrät-

tandet av GD-mötet förutsättningar att skapa resurser i rådet och att rådet kan ha en kunskapsbildande funktion (4.3).

Utmaningar på grupp- och individnivån handlar bland annat om att arrangera mötesformer som ger förutsättningar för lärande dialog och individuellt kunskapsbyggande (4.4 och 4.5). Rådet behöver ta ställning till hur behov på individ- och gruppnivå kan gestaltas i en ny myndighetsgemensam plan för barnsäkerhetsarbetet.

5.5 Rekommendationer

Utvärderingen visar alltså att arbetsformer och process runt framtagandet av planen, organisation och arbetsformer inom barnsäkerhetsplattformen samt resultaten av planen inte upplevts som helt tillfredställande av ledamöterna i barnsäkerhetsrådet. Utifrån utvärderingen kan följande huvudsakliga rekommendationer om förbättringar ges:

- Det bör övervägas om nuvarande avgränsning för området barnsäkerhet ska behållas eller förändras, särskilt i förhållande till Barnkonventionen.
- Det bör övervägas om planen kan göras mer kontinuerlig med årliga revisionstillfällen istället för den nuvarande tvååriga planen. Inför nästa plan bör kriterier för prioritering analyseras i förväg med avseende på vilken effekt de får på urvalet av prioriterade områden för barnsäkerhetsarbetet. Prioriteringsprocessen bör anpassas efter eventuella förändringar i avgränsningen av barnsäkerheten, vara transparent samt dokumenteras.
- Engagemanget från rådets ledamöter var stort under framtagandet av de tre prioriterade områdena i nuvarande barnsäkerhetsplan, men engagemanget minskade tydligt därefter. Det är viktigt att rådet i framtiden kan stimulera till engagemang. En ökad legitimitet för barnsäkerhetsarbetet kan bidra där GD-mötet är ett positivt initiativ, men bristen på tydliga *uppdrag* att arbeta med barnsäkerhetsfrågor *till de enskilda myndigheterna* kan fortfarande verka hindrande.
- Med GD-mötet som beslutande instans bör/behöver rådets roll och funktion diskuteras. Många ledamöter uppskattar särskilt rådets informerande och kunskapsbildande funktion. Om rådets roll och funktion framför allt är kunskapsbildande innebär det bland annat att ledamöternas mandat finns i expertrollen. Hur ledamöternas expertroll kan användas mer effektivt, liksom hur mötesformer kan arrangeras för att anpassas till denna roll behöver diskuteras.
- Rådet är ett intersektoriellt samverkansorgan i barnsäkerhetsplattformen. Det är viktigt att överväga hur alla rådets ledamöter kan äga samverkansarbetet lika mycket. För att samverkan ska fungera krävs konti-

nuitet bland de samverkande deltagarna. Byten av personer försvårar samverkansarbetet.

- För att samverka ska fungera som arbetsform bör valet av prioriterade områden avgöra sammansättningen i rådet. Rådets sammansättning, storlek och förhållande till andra aktörer inom barnsäkerhetsarbetet, t.ex. kommuner, landsting och frivilligorganisationer, bör ses över utifrån de prioriterade områdena.
- Förväntade resultatet av nästa plan bör vara tydliga och uppföljningsbara. De bör också formuleras så att så många myndigheter som möjligt i barnsäkerhetsrådet kan bidra i dessa.

I Sverige har barnsäkerhetsarbetet en lång tradition och är en politiskt viktig fråga idag. Det fortsatta arbetet inom barnsäkerhetsrådet kan konkret och konstruktivt stödja det intersektoriella samverkansarbetet på barnsäkerhetsområdet och stärka myndigheternas förutsättningar att leva upp till Sveriges åtaganden enligt barnkonventionen. Den här utvärderingen kan förhoppningsvis bidra till rådets arbete.

6. Referenser

Barnombudsmannen (2001) *Barnets bästa – från vision till verklighet*. Stockholm: Barnombudsmannen.

Berlin, J., Carlström, E. (2009) *Samverkan på olyckplatsen – Om organisatoriska barriäreffekter*. Trollhättan: Högskolan Väst.

FN:s konvention om barnets rättigheter (1989). UN

Folksam (1985) *35 år av svenskt barnsäkerhetsarbete*. Stockholm: Folksam.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2009) *Myndighetsgemensam plan för barnsäkerhet, 2010-2011*. MSB 2009.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap(2010) *Utvärdering i MSB*. UL-ANA Dnr 2009-13040. MSB.

Persson, I-M. (2010) *Krislärande – konfliktfylld anpassning. Pedagogik för samverkan inför samhällskriser*. Uppsala: Uppsala Studies in Education No 125.

Regeringens proposition 2001/02:158. *Samhällets säkerhet och beredskap*. Stockholm: Försvarsdepartementet.

Regeringens proposition 2007/08:92. *Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull*. Stockholm: Försvarsdepartementet.

Regeringens skrivelse 2003/04:227. *Utveckling av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm.

Räddningsverket (2007) *Barn och unga ska fritt och säkert kunna leva och utvecklas. Ett myndighetsgemensamt inriktningsdokument*. Rådet för barnsäkerhet, SRV 2007.

Rådet för barnsäkerhet (2010) *Aktivitetsplan för prioriterade områden 2010-02-17*. Dnr 2010-1623. MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2009) *Mötesanteckningar 2009-04-29*. Dnr 2009-4559-3. MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2009) *Mötesanteckningar 2009-09-16*. Dnr 2009-11968. MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2009) *Mötesanteckningar 2009-11-19*. Dnr 2009-11968. MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2010) *Mötesanteckningar 2010-02-10*. Dnr 2010-1301. MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2010) *Mötesanteckningar 2010-06-08*. Dnr 2010-? MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2010) *Mötesanteckningar 2009-09-02*. Dnr 2010-8708. MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2011) *Mötesanteckningar 2011-02-10--11*. Dnr 2011-401. MSB.

Rådet för barnsäkerhet (2011) *Mötesanteckningar 2011-04-07*. Dnr 2011-? MSB.

SOU 2003:127 *Från barnolycksfall till barns rätt till säkerhet och utveckling*.

Wilhelmsson, L. (1998) *Lärande dialog. Samtalsmönster, perspektivförändring och lärande i gruppamtal*. Stockholm: Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen.

Arbetsmaterial

Rådet för barnsäkerhet (2009) *Ag Organisation av myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete, 2009-05-27*. Arbetsmaterial.

Transkriberade intervjuer

Bilaga 1 Barnkonventionen

Förteckning över konventionens artiklar (UNICEF):

Del I

Art. 1 Definition av barn

Art. 2 Skydd mot diskriminering

Art. 3 Barnets bästa

Art. 4 Genomförande av rättigheterna

Art. 5 Föräldrarnas ledning

Art. 6 Rätt till liv och överlevnad

Art. 7 Rätt till namn och nationalitet

Art. 8 Rätt att behålla identitet

Art. 9 Åtskiljande från föräldrar

Art. 10 Familjeåterföreningar

Art. 11 Olovligt bortförande

Art. 12 Åsiktsfrihet och rätten att bli hörd

Art. 13 Yttrande- och informationsfrihet

Art. 14 Tanke-, samvets- och religionsfrihet

Art. 15 Förenings- och församlingsfrihet

Art. 16 Rätt till privat- och familjeliv

Art. 17 Massmediers roll

Art. 18 Uppfostran och utveckling

Art. 19 Skydd mot övergrepp

Art. 20 Alternativ omvårdnad

Art. 21 Adoption

Art. 22 Flyktingbarn

Art. 23 Barn med funktionshinder

Art. 24 Hälsa- och sjukvård

Art. 25 Översyn avseende omhändertagna barn

Art. 26 Social trygghet

Art. 27 Levnadsstandard

Art. 28 Rätt till utbildning

Art. 29 Utbildningens syfte

Art. 30 Minoritets- och urbefolkningsbarn

Art. 31 Vila och fritid

Art. 32 Skydd mot ekonomiskt utnyttjande

Art. 33 Skydd mot narkotika

Art. 34 Skydd mot sexuellt utnyttjande

Art. 35 Förhindrande av handel med barn

Art. 36 Skydd mot annat utnyttjande

Art. 37 Skydd mot tortyr och dödsstraff

Art. 38 Skydd mot väpnade konflikter

Art. 39 Rehabilitering

Art. 40 Straffprocess och kriminalvård

Art. 41 Förhållande till mer långtgående bestämmelser

Del II

Art. 42 Informationsskyldighet om konventionen

Art. 43 Kommittén för barnets rättigheter

Art. 44 Implementeringsrapporter

Art. 45 Kommitténs arbetsmetoder

Del III

Art. 46 Undertecknande

Art. 47 Ratificering

Art. 48 Anslutning

Art. 49 Ikraftträdande

Art. 50 Ändringar

Art. 51 Reservationer

Art. 52 Uppsägning

Art. 53 Depositarie

Art. 54 Originaltext

Bilaga 2 Frågeguide för utvärdering av myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete

Övergripande *syftet med utvärderingen* är i första hand att främja det fortsatta arbetet med myndighetsgemensamt barnsäkerhetsarbete. Syftet är i första hand att utifrån processfokus göra en noggrann kartläggning/utredning av hur arbetet med framtagning av den första myndighetsgemensamma planen gått till. (Resultatet ska användas inför arbetet med att ta fram den nya planen.) I andra hand är syftet att undersöka om planens förslag har genomförts.

Ett led i utvärderingen är att genomföra intervjuer med rådets deltagare/representanter. *Syftet med intervjun* är att göra en noggrann kartläggning av hur arbetsformer/process runt framtagandet av myndighetsgemensam plan för barnsäkerhetsarbete uppfattas/upplevs av deltagarna. Med hjälp av intervju och studium av dokument (minnesanteckningar) är strävan att få fram en underbyggd helhetsbild som handlar om exempelvis

probleminventering

rankningsprocedurer

prioriteringskriterier

tillvägagångssätt

organiseringen i arbets- och åtgärdsgrupper, forskargruppen, sekretariat

GD-mötet

1. Bakgrund som ålder, kön, utbildning, funktion, tid i myndighetsgemensamma barnsäkerhetsarbetet, tid i egna myndighetens barnsäkerhetsarbete.
2. Hur såg/ser *förutsättningarna* ut för barnsäkerhetsarbetet på *den egna myndigheten?* (sådant som är avgörande för utfallet, exempelvis mandat, resurser, organisation, nätverk, legalt stöd, verksamhetsplaner, dvs. sådana faktorer som har betydelse för barnsäkerhetsarbetets förankring på myndigheten/motsvarande)
3. Vilka förväntningar hade du/ fanns i rådet när processen med framtagandet av planen startade? Hur ser du på din roll och ditt engagemang då och nu?
4. Hur fungerade arbetet/processen när planen togs fram?
5. Har rådet en optimal sammansättning? Fattas någon viktig aktör, organisation e dl?
6. Hur ser du på förutsättningarna för det myndighetsgemensamma barnsäkerhetsarbetet ut *i rådet?* (deltagarnas/representanternas mandat i

rådet, resurser, dialog, relationer, mötesformer, mötesfrekvens). Hur ser du på rådets roll förr och nu?

7. Organisationsförändringarna som genomfördes 2009, då arbetsgruppen och åtgärdsgrupperna lades ned och då GD-mötet inrättades; vilka positiva respektive negativa konsekvenser har dessa förändringar fört med sig som du ser det?
8. Hur fungerar arbetet för närvarande a) i rådet respektive b) på den egna myndigheten när det gäller 1) utveckla statistikunderlag, 2) Drunkning 0-6 år, 3) Alkoholrelaterade skador och olyckor, 4) Annat?
9. Vilka resultat har uppnåtts utifrån mål och åtgärder som nämns i planen? 1) utveckla statistikunderlag, 2) Drunkning 0-6 år, 3) Alkoholrelaterade skador och olyckor.
10. Övrigt?

Bilaga 3 Belysande utsagor för de olika te- mana

Förutsättningar för barnsäkerhetsarbete på den egna myndigheten (3.1)

”När X-verket 2002 framtogs samordningsrollen var det svårt att få tid för detta arbete/.../Det legala stödet för X-verket är barnkonventionen”.

”Det finns inga bra förutsättningar på X-verket för barnsäkerhetsarbete/.../ Skolinspektionen är ute och tittar på skolor. Vi tar fram allmänna råd om kränkande beteende/.../ har inget konto för detta. Jag använder tid för att förbereda mig, det är X-verkets bidrag/.../Det finns nätverk för andra frågor men inte för säkerhet”.

”Jag har inte mandat för beslut som drar pengar”.

”Barnkonventionen är en förutsättning som (yrkeskåren) har att förhålla sig till när det gäller barnsäkerhet/.../ Verksamhetsplanen för X-verket har fokus på ungdomar, inte barn särskilt...”.

”En tjänst togs bort 2006 som gällde (verksamhetens) arbetsmiljö, som gällde (verksamheten) och ungdomars behov. De tyckte att eftersom en Skolinspektionen skulle införas kunde man skära ned 50 procent av de centrala tjänsterna/.../Ledningen fick själv prioritera”.

”Inte så goda förutsättningar. Vi har inget regeringsuppdrag... Det finns möjligheter för GD att komma med egeninitierade projekt/.../ Hon får rapporter från mig och jag flaggar för att frågan är viktig. Vi får vara med och bevaka men ska inte aktivt jobba med frågan/.../X-verket ska bara göra det regeringen beställer/.../ man ska jobba efter instruktionen. Det finns inget utrymme att jobba med egeninitierade frågor... men vi ska rapportera vad som är viktigt till regeringen. Alla myndigheter jobbar efter instruktioner... vi som jobbar med barnsäkerhetsfrågor har kunskap... Det är inte regeringen som har kunskapen.... de måste lita på oss. Det blir tokigt att vi inte kommer med förslag på vad som är viktigt... Vi kan inte sitta och vänta på instruktioner om vad vi ska göra/.../ barnsäkerhet är ingen prioriterad fråga. Mandatet handlar att sitta med i gruppen - inte jobba med frågan/.../Det finns inga andra nätverk.. på myndigheten/.../Inget i VP:n ... I avdelningsövergripande planen finns skrivningar om rådet och där har jag några timmar avsatta. Jag har deltagit sporadiskt för att ledningen varit osäker på om vi ska vara med i arbetet. Ska X-verket över huvud taget vara med?/.../ Finns det inte regeringsuppdrag till oss ska vi inte hålla på med det. Det innebär att vi tappar kompetens/.../ Vi saknar uppdrag om skadeförebyggande och barn i olika miljöer./.../Den primära målgruppen för X-verket är kommuner, länsstyrelser, landsting och centrala myndigheter. X-verket ska verka genom dem”.

”Vi har en process som heter barn. Det finns en processledare som ska ta ett sammanhållet grepp om allt som rör barn/.../Jag är med i 3 olika processer ...

ska vara med i alla processer som har statistik. Sitter inte med i statistikgruppen i Barnsäkerhetsrådet/.../Omorganisationen har tagit tid t ex att sjösätta **processerna**".

"Vi har inget uttalat ansvar, inget särskilt barnsäkerhetsarbete. Vem ska sitta i rådet?... Jag sitter med för att jag kan barnskadestatistik, i övrigt har jag inget mandat. Jag kan inte svara för X-verket. Jag måste gå hem och kolla, kan inte ta beslut vid sittande bord. Begränsade resurser/.../ **Vi har en roll när det gäller statistik, men vi kan inte uttala oss om annat som ligger utanför X-verkets uppdrag**".

"**Det legala stödet har minskat. Det finns ingen formulering nu om barnsäkerhet** som det fanns förr. Vi har en nollvision i alla fall, men inget i verksamhetsplanen/.../ **Vi jobbar med x-säkerhet** för alla åldrar och har en nollvision för alla. Specifika frågor för enbart barn är det inte så mycket. När det gäller x har vi lite verksamhet genom att informera skolbarn om farligheter med x. Vi har skolinformatörer som pratar om riskerna med x och information på hemsidan".

Följande exempel på utsagor från de 4 myndigheter som tycker de har goda förutsättningar för barnsäkerhetsarbete handlar om legalt stöd, resurser, mandat och nätverk:

"**Vi har ett väldigt starkt legalt stöd för vårt arbete. Vi skulle ha jobbat med** detta oavsett om det fanns ett barnsäkerhetsråd. Mandatet är att vi har rätt att skriva tillämpningsföreskrifter till x/.../ **Acceptansen för att arbeta med barnsäkerhet** är stor. Det finns både interna och externa barnsäkerhetsfrågor. Barnsäkerhetsarbetet har ett särskilt nätverk internt. Vi som jobbar med olika barnfrågor samarbetar för att stärka varandra och för att utveckla förmågan att se ur ett barnsäkerhetsperspektiv/.../ **Det är lättare att skapa informella kontakter** tack vare att man lär känna varandra i barnsäkerhetsrådet/.../ **En avgörande faktor** är hur man själv driver frågorna om barnsäkerhetsarbetet, t ex att vi föredrar frågorna för GD. Vi måste själva driva på GD".

"**Forskning** och utbildning är fritt. Universitetet har ingen lag att tillse att den följs. Stöd finns från rektorn. Resursen räcker till mig och en halv tjänst/.../ **Jag trollar med knäna**/.../ Inga andra resurser utom att engagera sig ihop med andra, dvs. deltar i nätverk. Har projektpengar, idé koncept för vad som gör en bra skolgård bra".

"**Barnsäkerhet har varit en självklar inriktning** på X-verket som arbetar mycket med (verksamhetens) säkerhet. Vi har deltagit i standardisering av a, b, c, (verksamhetens) **säkerhet ... Resurser: Vi fick nerdragningar när nya regering-**en kom. Vi ville ha tydligare uppdrag med standardisering, det tar tid. I VP och regleringsbrev är det tillsagt att vi ska arbeta med **barnsäkerhet**".

"...**ska jobba med X-verkets** egna barnsäkerhetsarbete. A och B är barnsäkerhetssamordnare. Jag är X-verkets representant i rådet/.../ **Jag** tar också fram en plan för X-verkets barnsäkerhetsarbete. Man måste hålla isär X-verkets olika roller. För oss är det barnsäkerhet när det gäller a, b och hemmets säkerhet/.../

När man skissade första planen planerade man en organisation på 7 personer, stor budget, statistik mm. Nu blev det bara 2 personer, dvs. en sänkning i ambitionsnivån. Vet inte varför det blev den sänkningen. Man äskade 30 miljoner och fick 3”.

”Det var ett regeringsuppdrag på X-verkets tid, men följde det regeringsuppdraget med till Y-verket? Oklart. Vi har åtagit oss detta men vet inte vad som gäller”.

”När det gäller drunkning har X-verket inte något ansvar, men jobbar ändå med det. Regeringens barnsäkerhetsdelegation år 2003 ville att SRV skulle ta detta ansvar. **Inga särskilda pengar för arbetet/.../Fick ett litet konto 2011. Ska göra broschyr om poolsäkerhet.** Vi är några på X-verket som jobbar internt med drunkning, 5-6 personer, på olika enheter. Vi ska ta fram ett kunskapsunderlag och gör en strategi. X-verket har inget legalt stöd. Lagen säger att kommunerna ska verka för skydd mot olyckor och att det ska finnas utrustning för livräddning”.

Ledamöternas förväntningar och farhågor (3.1.1)

Definition och avgränsning

”Barn mår psykiskt dåligt. Men det har man skurit bort. Lite konstigt, eftersom det är en större fråga/.../Inte fel att ha ett råd som tittar på oavsiktliga frågor. X-verket skulle ha mer att bidra med om det gäller avsiktliga frågor/.../Det vore bättre om BO hade fått fortsätta eller barnsäkerhetsdelegationen. Som skulle kunna ta alla frågorna som listades/.../ Men den psykosociala frågan att **ungdomar mår dåligt och ... självsador... Därför är det svårt att uppbringa engagemang för de här frågorna/.../Det är mer svårarbetet** - de psykosociala frågorna. Det är fler som tar livet av sig än som förolyckas”.

”Rådet arbetar med en traditionell definition av barnsäkerhetsarbete/.../X-verket tyckte att barns och ungas säkerhet på Internet och i cyberrymden saknades. SRV ville bara förebygga skador av oavsiktliga olycksfall inte avsiktliga skador. **Det är gammaldags/.../ och speglar en syn från 1900-talet.** Barns rätt till lek och utveckling och till säkerhet balanserade vi bra på 80- och 90-talet. Viss risk ingår i att utvecklas”.

”SRV:s uppdrag var att samordna de olika myndigheterna. Vi hade möten om vad rådet skulle jobba med. T ex skulle vi inte arbeta med suicid/avsiktlig skada. Vi beslöt att inte hålla oss till det. Istället andra oavsiktliga skador. Då kändes det rätt. Men idag är jag inte säker på att vi ska göra den avgränsningen. Regeringen har en nollvision för suicid”.

”Hade mer förväntningar om att man skulle beta av totallistan än att bara välja tre uppgifter av dem. Det blir punktinsatser... Hade tänkt att det skulle spänna över hela fältet, alla typer av händelser... Jag diskuterade med flera andra som tyckte det samma... Tyckte man hade bra statistik... Var och en tyckte att man skulle satsa mer på deras områden... . Mitt engagemang och roll är oförändrat

då och nu. Detta är en liten del av mitt arbete. Det är ett viktigt arbete och därför ska vi vara med/.../**Barnsäkerhetsrådet** borde innefatta alla händelser... **inte** bara ofrivilliga olyckshändelser. Som det nu är borde rådet heta barnolycksfallsrådet eftersom man plockar bort avsiktliga händelser. Att det blev så beror på att det var SRV som fick uppdraget... och avsiktliga händelser ingick inte i SRV:s uppgift”.

”Oavsiktliga händelser (olyckor). Avsiktliga är t ex det suicidförebyggande arbetet. Politiskt beslut att stoppa det arbetet. Finns inget om suicidprevention, **inte heller om självska debeteende/.../ För ett sådant här råd är det viktigt att göra en produkt, som boken, så att man ser att det kommer ut något från rådet...**”.

”**Jag satt i arbetsgruppen då, inte i rådet. Så jag vet inte, men i arbetsgruppen...** vi fick ett uppdrag och genomförde det. Den plan som togs fram hade inte mycket som gällde för oss på X-verket. De frågor som prioriterades berör inte oss. Vi gick inte med i någon av de grupper som bildades när det blev klart vad rådet skulle jobba med. Vi ska se till att anläggningar är säkra. Vi är inte inriktade på barns beteende... mer än att barn ska veta att x är farligt. Min roll har ändrats från att jag arbetade i arbetsgruppen, nu är jag i rådet/.../ **Jag trodde att barnsäkerhet skulle handla om t ex miljön för förskolebarn och i skolan**”.

”**Vi håller inte på med psykiska frågor, barnmisshandel, hur barn mår... Barnsäkerhetsarbete** vill vi ska vara fokuserat på tekniska frågor. Om inte blir de tekniska frågorna så små så de försvinner i relation till om man tar in hur barn mår... På SRV:s tid... skiljer sig arbetet... Det har blivit mycket bättre nu. Vad ska arbetet omfatta: vi har begränsat det till tekniska frågor. Barnmisshandel **kan komma in i tredje/.../Men barn som blir misshandlade pga. av att föräldrarna missbrukar alkohol. Vi har (verksamhets-) säkerhet... och standardisering**”.

”**Minns inte hur avgränsningen kom fram, till oavsiktliga händelser. När man vill barnens bästa vill man delta i barnsäkerhetsrådet**”.

Tidigare erfarenheter

”**Vi var förväntansfulla på att en stor myndighet skulle ta tag i detta. Men det** var en helt annan miljö som dessutom sorterade under Försvarsdepartementet. /.../ **SRV jobbar med brand och olyckor och därför var de så osäkra, tafatta med barnsäkerhetsarbetet.** Det var som att **starta arbetet från början/.../Periodvis** kändes planarbetet tungt. Det var långa dokument som man skulle traggla sig igenom/.../**På den tiden ville vi att det samtidigt skulle hända något. Kanske** var det också en skillnad i hur kvinnor och män arbetar och folk med olika utbildningsbakgrunder. Det fanns då fina nätverk med barnavårdcentraler som organiserades av barnhälsovårdsteam bestående av barnhälsovårdsöverläkare och samordnande barnsjuksköterska som fanns på landstingen. Det var viktiga **kanaler för oss. Vi hade nyhetsbrev/.../Även under Barnombudsmannen behöll** vi kontakten med barnläkarna. Vi svenskar kunde slå oss för bröstet när vi var ute i världen, vi var världsbäst på barnsäkerhet tidigt. Vi var bra på att föra ut aktuella rön och forskningsresultat så det fick genomslag ute på fältet. Allt det

försvann när vi kom till SRV. Då stannade arbetet inom myndigheten, det kom inte ut på landstingen. Det blev tyst ute på landstingen. De efterlyste modernt material, men det kom inget. När man organiserar om tillvaratas inte erfarenheter”.

”Många har varit med från början. Antingen kommer de för att man brinner för frågan eller för att man är ditskickad. Jag är **intresserad av barnsäkerhet**”.

”Jag var inte med när planarbetet startade från början. När jag klev in i arbetet **tyckte jag det var jättebra... Att flera myndigheter går ihop... Min roll då... Jag** hade inte mandat att delta i grupperingen, vi var en annan organisation då, och flera avdelningar var representerade. Det är svårt att förmedla internt vad som sker. Jag blev mer eller mindre inkastad i arbetet och jag tyckte det var viktigt och intressant och sedan har jag slagits för att vi ska sitta med i grupperna. I planen tog jag fram texter till Alkoholarbetet i det tredje planmålet. Jag var inte med vid framtagning av bruttolistan. Inte heller i arbetet med att ta fram de tre målen. Jag kom **med efteråt**”.

”Vet inte om jag hade några förväntningar eftersom jag inte visste vad det innebar. Det var bra att komma in i rådet när planen skulle tas fram. Inriktningsdokumentet var till intet förpliktande. Trodde att det skulle bli ett mer konkret arbete, jag var skeptisk till sådan samverkan mellan myndigheter. Min roll var inte mer annorlunda än de andras, eftersom det var nytt. Jag skrev ett förslag **om alkoholrelaterade skador/.../Engagemanget är det samma då och nu. Jag** har kanske varit mer avvaktande det senaste året, eftersom de tre målen och barnsäkerhetshandboken inte är något som denna myndighet arbetar med. Det har inte varit något direkt problem. Vi har bara (verksamhets-) **frågor**”.

”Det fanns från ordförandes sida stora förväntningar om att få fram en konkret och bra plan. Jag själv hade egentligen inga förväntningar, gick in förutsättningslöst. Det var en så bred sammansättning av olika sorters myndigheter. Kändes inte som några uppgifter för min yrkeskår. Jag var mer iakttagande men inte konkret bidragande. Då försökte jag att företräda X-verket– fick ett knapphändigt stöd från myndigheten för arbetet i rådet ”.

”Inga särskilda förväntningar. Det har alltid funnits en sådan grupp. Men när de kom in i SRV blev det sagt att vi skulle ta fram en plan. Men det blev inte så lätt”.

”Jag var inte med i arbetet att ta fram planen, allt var nytt och intressant och spännande när jag började 2009”.

Tillgång till resurser

”Vi hade inte tidigare (...) haft resurser att sitta och jobba med planer på det sättet som SRV gjorde”.

”Vi som sitter i rådet har hela tiden annat som tränger sig före/.../ **Viktigt men** att det finns ingen naturlig uppgift för X-verket, därför är det svårt för X-verket. Svårt intresse **för oss. Lösningen är svår**”.

”Man måste från rådets sida tänka på att myndigheterna har olika uppdrag och organisation... Vi har en roll när det gäller (verksamhet) ... Men vi kan inte uttala oss om annat som ligger utanför X-verkets uppdrag ...”.

”SRV:s arbete med planen – inga förväntningar, anmälde mig till statistik området och ev. drunkning”.

”Svårt med resurserna på olika myndigheter... Beror mycket på verksamheterna/.../Verkar vara svårare att få myndigheterna att sätta av resurser”.

”Det finns en viss farhåga från vissa myndigheter att barnsäkerheten skulle försvinna i en stor organisation som SRV och sedan MSB som är ännu större. Man skulle tycka att en stor organisation kan satsa mer.. Men det är ett samordningsuppdrag, som kräver större resurser och inte bara smälter in i det andra arbetet som MSB bedriver. Samordning kräver särskilda resurser/.../det blir lätt i sådana nätverk/råd att det är MSB som driver, att de andra lutar sig tillbaka och bidrar genom att komma på mötena.. De andra deltagarna i rådet kan tycka att MSB har budget och personal för att samordna ... och får driva andra myndigheters frågor. Det finns en risk för att **det kan bli så**”.

Rådets sammansättning (3.1.2)

Myndigheter och Sveriges kommuner och landsting, SKL

”SKL borde vara med. Det påverkar arbetet ... de borde vara med eftersom vi tar fram en vägledning som ska hjälpa kommunerna. Vi tar fram en broschyr för poolsäkerhet som också SKL borde varit med på. NN²³ säger att drunkningsarbetet är intressant: Hör av er när det är klart! Borde lösas på ett bättre sätt. Det är svårt för **oss att nå ut till kommunerna**”.

”Rådet har valt att de är en myndighetsgrupp. Det innebär samma villkor för alla som deltar. Giftinformationscentralen borde vara med. Kemikalieinspektionen, SKL borde vara med... när vi ska jobba med skolan, en naturlig aktör... och polisen, RPS... även om de inte har direkta kopplingar till skador, men det hänger ihop på så sätt att även om de jobbar med våld och brott, ska de titta på skador... Alla vill att de ska vara med... de har mycket... Det får inte bli personbundet... man är en representant för myndigheten och det är viktigt att man för tillbaka till organisationen vad som diskuteras i rådet”.

”SKL kommer aldrig/.../RPS och SKL har platser men de kommer ju aldrig... Skolverket är med, men det borde kanske vara Skolinspektionen? Det är svårt för dem att se sitt mandat. De vet inte om de hör hit. Att eleverna inte kan simma... dåliga resurser... regler finns att eleverna ska lära sig simma men det görs inte... 20 procent av barnen i femte klass kan inte simma”.

²³ Tjänsteman på Sveriges kommuner och landsting, SKL.

”Ja, Skolinspektionen! Rådet är bra för att det har så många myndigheter/.../ SKL borde ju också vara med, självklart! /.../Det får inte hänga på en enskild handläggare på SKL/.../ Vi borde ha stått på oss att få in Skolinspektionen i rådet. Skulle ha vänt oss till ledningen för Skolinspektionen för att få med dem, men det har vi inte gjort. Det är mitt förslag och det känns risigt att det inte blev något med elevskyddsombuden. Skolinspektionen borde ha nappat på detta”.

”Vi saknar SKL, det tycker jag är ... I kommunerna finns dagis och förskolan... som är så viktiga för barn... Det får inte vara så att representationen från en myndighet är personbundet... Man kan inte bara säga vid varje möte att de borde vara med... Men har man haft en dialog med dem... Man måste aktivt följa upp när de inte är med... Förra personen verkar inte ha förankrat arbetet i rådet i sin organisation”.

”Se över myndighetsstrukturen... gamla myndigheter, med gamla instruktioner... Borde titta på om rätt myndighet sitter med... Skolverket och Skolinspektionen... borde kanske vara Skolinspektionen... måste titta på deras instruktioner för att bedöma vilka som ska vara med eller båda”.

”Jag tror verksamheten borde drivas mer effektivt av en myndighet som kan jobba intensivt, ha en webbplats. Det blir inget driv i frågorna när rådet är så här stort. Man är för långt ifrån varandra och träffas för sällan. Träffas ja, men oftare. Då ska det också vara de rätta myndigheterna som har med fysiskt barnsäkerhetsarbete att göra. Landstinget. Intresseorganisation för kommuner och landsting. SKL och Skolinspektionen borde bjudas in...”.

Frivilligorganisationer

”När Barnmiljörådet och Barnombudsmannen hade sin referensgrupp respektive nätverk fanns frivilligorganisationer inom området med. De hade en stimulerande dialog där NGO:s bidrog mycket/.../Saknar frivilligorganisationer: Svenska Livräddningssällskapet (SLS), NTF, Rädda barnen, Röda korset, BRIS, Civilförsvarsförbundet. Viktigt att många får en gemensam kunskapsbas och lyssnar på nya rön”.

”Överlag borde vi bli bättre att jobba med intresseorganisationer. En gränsdragning vad Rädda Barnen ska göra... Inte åka på för mycket uppdrag... Borde bjudas in då. Rädda Barnen har treårs fokus... Jag kan inte historien när man satte ihop gruppen/rådet... hur man tänkte då... Var inte med då”.

”Frivilligorganisationerna saknades, speciellt sådana som hade med drunkning att göra/.../Saknar frivilligorganisationen: Svenska Livräddnings Sällskapet, NTF, Rädda barnen, Röda korset, Civilförsvarsförbundet. Viktigt att många får en gemensam kunskapsbas, lyssnar på nya rön”.

”Om man ska jobba med drunkning borde kanske livräddningssällskapet vara med”.

”Risken ang. frivillighetsorganisationerna är att de tror att det finns pengar att hämta för dem i rådet eller att rådet kan fördela pengar så att mer blir gjort inom ett område som de är engagerade i. De kan tillföra väldigt mycket. Men de kanske tycker att rådet ska göra en massa inom något område de är engagerade i”.

Processen med planens framtagande (3.2)

”Inriktningsdokumentet och planen togs fram i en process. Vill helst förtränga detta. Det var en spretig församling. Det var något med inriktningsdokumentet som var så gigantiskt, långa tjocka, tunga dokument. Sedan skulle vi rangordna, men alla delegaterna hade ju inte beslutsmandat. Det blev svårt och särskilt när resurserna skulle till/.../ **Trögt, men samtidigt var det nog nödvändigt... kan inte riktigt avgöra... det fanns för många nivåer**”.

”... tungt arbete, många dokument som skulle läsas, bruttolistan, som spånats fram i olika grupper. Det blev äpplen och päron, stort och smått, väldigt blandat. Diskuterades i åtgärdsgrupperna. Inte så stora skillnader mellan gruppernas resultat. Forskargruppens prioritering låg inte så långt från vad vi på X-verket kom fram till. **Stora pappersbuntar**”.

”Det var ett grundligt arbete att komma fram till de tre målen. Men sedan berör det inte så många av de deltagande myndigheterna. Det gör att det inte blir någon verksamhet med dessa målen. Det blev bara prat. Inget praktiskt och konkret. Se inriktningsdokumentet: Kriterier var allvarlighetsgrad, påverkansmöjlighet, **oklara ansvarsförhållanden**”.

”Kändes väldigt teoretiskt att ta fram de tre områdena. Finns väl andra saker som är mycket viktigare. Som alla kunde vara engagerade i. Svårt för myndigheter att arbeta med **alkoholrelaterade frågor... t ex/.../Man fick verkligen anstränga sig för att hitta någonting som rådet skulle kunna jobba med**”.

”Det var mycket jobb, snyggt dokument. Men vi kanske kan samarbeta utan att ha det tjocka statistik dokumentet bakom oss. Man har statistik på var det sker olyckor och då är det där, **inom de områdena man ska jobba**”.

”Jag önskar så här i efterhand att prioriterings- och urvalsprocessen kunde ha tagit längre tid/.../ **Det hade varit bra** att diskutera resultatet. Flera av dem som gjorde bedömningar finns inte med i rådet längre. Man skulle ha dokumenterat urvalsprocessen. När planen var klar borde man tillsätta en arbetsgrupp som funderar på plan 2. Annars blir det väldigt bråttom att ta fram nästa plan. Kanske bättre att välja arenor, t ex skolan. Då kommer man in på flera problemområden”.

”Jag kände mig som gisslan i en båt. GD:n sa ”Nu sitter vi i samma båt”. Det var en speciell känsla i den gruppen, konstig stämning. Jag var bara med som observatör. Det som hände sedan när MSB bildades är väldigt positivt, särskilt **med den ledning som finns idag**”.

”Oj vad vi jobbade... och så blev det så här. Vi släppte det, och sedan... När det blev de här punkterna och vi inte skulle ingå i gruppen... Min chef gick på rådsmötena förr. Nu har jag ny chef och han var inte alls insatt, så då fick jag gå på rådsmötena/.../Förra chefen gick gärna på rådsmötena och lovade så mycket t ex lägga resurser på. I rådet pratade man på en hög abstrakt nivå... när det blev drunkning fick jag uppgift att åka ut på skolorna för att intervjua elever i skolorna. Det sa jag nej till och för det var så konkret det vi gjorde i arbetsgruppen. Han backade på den punkten. Jag blev representant i rådet. Jag hoppas man ... att det blir ett forum för samarbete på de punkter där det är lite oklart med ansvar... så det inte blir en arbetsorder vad vi ska göra från en extern grupp. Vi måste utgå från våra lagar och instruktioner... Ibland har det känts som man vill gå in och styra upp vad andra ska göra... Det kostar pengar att göra ... det går bra och sitta och lyssna och tycka det är bra, men sedan är steget ... som med exemplet att jag skulle intervjua elever om drunkning 2008. Alla var handläggare. På rådsmötena pratar man visioner och det är lätt att säga att man är med på något. Men i arbetsgruppen är man mer konkret och upptäcker att det blir fel. Det känns som man har bättre koll nu. Det är mycket enklare att bara bestämma vad man ska göra. Det såg tjuvigt ut med alla dessa pappersbuntar – oj vad vi jobbat. Jag själv röstade **på drunkning**”.

”Myndighetsgemensam... Skolinspektionen tyckte inte de hade tid. Hänvisade till allmänna resursbristen. Borde styras bättre från departementet. En ny plan: få till en eller flera kriterier. De fem som fanns var bra men det behövdes fler, för att få med Skolinspektionen. En plan B borde ha funnits, typ vad gör vi om vi inte får med dem?”

”Konstigt att dialogen inte fungerade mellan arbetsgruppen och rådet. Det kändes att det gick för fort att arbeta fram totalistan, man borde ha tagit ett varv till innan beslutet togs... Beslutet borde tagits i rådet, inte i en arbetsgrupp”

”Var med i arbetet, på möten och diskuterade prioriteringarna ... Jag kunde ha varit mer delaktig.. Om man får en uppgift att ta fram en plan som ska vara förankrad finns det nog inga andra sätt, bra förberedda, men olika engagemang från olika håll...”

”Vi gjorde en arbetsgrupp, vi hade prioriterat att statistik var viktigt. Drunkning har ingen huvudman. Vi har ansvar för flytvästar... men om ungarna har lärt sig simma och om simhallar har badvakter har vi inget ansvar för... eller för anläggningen. Det är det ingen som har ansvar för... Alkoholrelaterade skador vet jag inte. Ingen av grupperna var något som X-verket jobbar med.. Vi jobbar med ... EU... vi är beställare av statistik. Men vi är egna experter på att ta in statistik men vill att landstingen ska registrera uppgifter. Jag kom med i drunkningsgruppen för det var så få i den gruppen... Den grupp som nu finns är mer analytisk. Man bara körde på med vad man hade bestämt. Man borde gått utanför rådet/.../ I all fall tycker jag kanske att X-verket är bundna av planerna. Det är mycket förpackning... Men det har vi tyckt lite till mans att det inte är hela världen... Det känns bättre nu, större lyhörddhet nu ... Det var inte

lätt på SRV ... Vi blev utlokaliserade. SRV fick veta att de skulle slås ihop. De hade inhyrda **konsulter som jobbade med detta**".

Deltagandet i rådsmöten (3.3.1)

Rådets material och dokumentation (3.3.2)

Mötesformen (3.3.3)

Rådets förutsättningar enligt ledamöterna (3.3.4)

"Samordningsrollen var osäker ett tag. Det dröjde några år innan SRV fick ordning på det/.../ Om det varit under Socialdepartementet, som det varit tidigare, hade det känts mindre annorlunda. Då när det var många läkare med i rådet var det en annan kultur".

"Det var ett regeringsuppdrag som SRV fick, så det var OK då. Det var inga konstigheter, man följde mallen. Är det detta forum som frågorna ska drivas i eller ska det länkas till redan pågående arbete? Olika nätverk finns redan med KO, skolan, BO. Angående lekplatser handlar det om att knyta upp branschorgan ... det behövs inte stora råd för det...".

"Det är dels rådet, dels GD mötet, då man ska lägga upp ramarna för det kommande arbetet. De måste hänga ihop. GD-mötet ger en helt annan plattform för arbetet i rådet/.../ Mötesfrekvensen är bra: 2 per höst respektive vår är rimligt. Internat är bra. Ett möte per år bör vara internat. På internat lär vi känna varandra. Då kan vi prata informellt".

"Om man åstadkommer ett samarbete och det blir något bra är det ju bra. Vi känner oss inte utanför men /.../Vi är inte med i samarbetet men är vi med och räddar många barn är det bra".

"Uppdraget är att samordna... men rådet har också blivit en åtgärdsinstans, som kostar pengar och de som jobbat fram planen har inget budgetmandat. Folk i rådet och dess grupper lägger uppgifter på andra uppgifter som rådet inte har pengar till eller som de olika myndigheterna inte heller har pengar till".

"Svårt driva denna fråga om det inte finns en stark motor som piskar på ledamöterna. Det hade blivit bättre arbete om det var en myndighet, en mindre organisation/.../ Det är ok att avgränsa sig, men att det känns inte som Sveriges viktigaste råd. Jag är inte ensam om att tycka detta/.../ Boverket och KO håller på med fönsterhaspar. Den andra gruppen med Movium, tycker att alla miljöer kan vara farliga. Ständig diskussion om att Barn måste få utvecklas. De måste kunna göra sig lite illa för att få utvecklas. Vi andra som är med har svårt att bidra så som (vissa andra myndigheter). Miljön ska vara säker".

"Mandatet - de flesta är tjänstemän, inte chefer: har de mandat hemifrån? I de flesta fall måste man ta hem frågorna för beslut. De flesta är experter, inte beslutsfattare... Det är nog experterna som ska sitta med. Vi har GD-mötet som kan besluta. MSB står för ekonomiska resurser och de olika myndigheterna ställer upp med personresurser. Man kanske skulle säkra upp resursfördel-

ningen... Vet inte ... spånar mest. Verkar inte vara problem med att ställa upp med persontid.. Om man vill **kan regeringen ge rådet uppdrag... Relationer** emellan deltagarna fungerar bra. Mötesformerna är bra: 2 per termin och endagsmöten. Jag var inte med på internatet och **kan inte uttala mig om det...".**

"På SRV tiden... det tog ganska lång tid innan MSB hittade den nya rollen. Det var väl inte helt enkelt när man gick över från SRV. Har upplevt att de hade svårt med resurser, att komma igång med arbetet. Det blev fördröjningar att komma igång med rådet och handboken. De har gjort väldigt mycket själva, men inte vi i rådet. När jag skickade in underlag till boken var X väldigt glad att **jag skickade in underlag och i tid. Det är en sak att gå på träffarna/.../Bra dia-**loger, mötesformer, ett trevligt klimat, bättre struktur nu när Y **klivit in/.../** Mötesform och mötesfrekvens är lagom, **inget att säga om"**.

"Typiskt för barnsäkerhetsarbetet att det är eldsjälar som driver det. Skolan är för stor och orkar inte driva en specifik fråga. Borde vara en skyldighet att Skolinspektionen ska vara med. De kan inte bara säga nej och strunta i det. Kravet borde komma från departementet/ regeringen/.../ **En förutsättning att rådet** inte blir så mycket större. Konferenserna är bra för alla de andra. Rådet ska vara för det myndighetsgemensamma arbetet. Rådets roll förr och nu. Jag har varit väldigt nöjd med MSB:s roll, aktivt och konstruktivt. Det är jag nöjd med. Det känns som att man inte utnyttjar rådet. De sätter igång mycket arbete, men man utnyttjar inte rådet. Alkoholrelaterade arbetet har inte blivit något. Man gör inget. Men MSB har varit duktiga men vissa frågor hänger i luften. SRV var nästan för öppna för idéer från rådet. MSB har jobbat mycket själva och **rapporterar till rådet. 2 som jobbar heltid ... de borde utnyttja rådet mer, allt ska** inte ligga på MSB. Då går folk på mötena och passiviseras. X-verket har haft nytta av mitt arbete i rådet, jag har ställt frågor som varit obekväma här. MSB borde kräva mer. På SRV-tiden fick var och en redovisa vad man gör på sin myndighet. Kan vara en barnsjukdom hos MSB. Viktigt att MSB tar en pådrivande roll gentemot de andra myndigheterna. Ser skillnaderna mellan SRV och MSB. SRV var bra på sitt sätt. Det var viktigt att ta vara på det som fanns på de olika myndigheterna. Den stora förtjänsten är att personalen jobbar mer. SRV personerna hade uppgiften tillika. MSB låter oss andra myndigheter vara passiva. Vad bör jag göra på min egen myndighet? Jag är den enda från min myndighet som varit i rådet, och min myndighet är beroende av mig för att fylla uppgiften om barnsäkerheten...".

"Bra att ha träffat folk från andra myndigheter, när man ska ringa dit så har man ett ansikte. Oavsett vad det är för fråga man vill diskutera. Jag tycker det varit intressanta möten. Internatet i Karlstad 10-11 februari 2011 var trevligt, bra. Lärde känna varandra. Jag ser barnsäkerhetsrådet som ett forum där man träffas och arbetar med andra. Man får en massa input och idéer och möjlighet att diskutera med andra medlemmar. Det var packad information förra gången från Malmö stad. Ska vi prata om planen eller konferensen? Tiden räckte inte för båda frågorna. Blir det internat varje gång kommer inte folk att komma. Men annars är det trevligt och bra med internat. Man har sitt mandat för sin

myndighet. Men det är givande med kunskapsbildningen. Det blir mycket om utemiljöer för att X är så engagerad och **bra talare**".

"Det fungerar mycket bättre nu. Det var mycket rigidare förr på SRV s tid/.../ Det blev lite så att rådet avrapporterade till GD och rapporterade att planen **tagits fram... Konstigt departement som dessa frågor hamnat hos/.../** SRV var på Forsvarsdepartementet. Vad gör Forsvarsdepartementet när drunkning inte har någon huvudman. GD Helena Linberg instiftade GD-mötet och där kunde man ta upp frågor som rådet kommit fram med. Vår GD gick på första mötet, men bara fyra andra GD kom. Sedan gick ännu färre GD-ar till mötet därpå. **Men det finns en markering att frågorna inte stannar i rådet ... Det behövs nog två GD möten per år. Men det gick inte. GD mötet som idé är bra. De får bestämma vem de vill skicka**".

"Ser bra ut. Det blir vad man gör det till. Beror på hur hårt man driver arbetet. De andra myndighetspersonerna är rätt personer på sina myndigheter. Vi ligger långt från varandra, rent fysiskt. Svårt att träffas. Vi försöker ha videokonferens. Det strular jämt, vilket är frustrerande. Svårt att koppla upp sig till andra myndigheter som har andra system. Bestämmer själv när vi ska ha möte i arbetsgruppen. Kopplingen mellan rådet och arbetsgruppen är bra. Vi har fullt **mandat**".

"Svårt att få till ett aktivt arbete, man är med lite och tittar på texter... Det innebär en granskande roll, men det är svårt få till att deltagarna satsar mycket tid och arbete. På de andra myndigheterna finns det ingen budget för detta arbete. Hur finansieras det arbete och de kostnader det för med sig att vara aktiv producent i rådet? Det får man diskutera i rådet. Det måste finnas en inriktning för vad man vill att rådet ska vara till för. Att träffas 4 gånger per år är lagom. Det är bra med ett internat per år. Allt som sker i rådet bygger på de personer som sitter med i rådet.. att man tar hem frågor till den egna myndigheten. Men ibland vet man inte allt som pågår på sin egen myndighet.. Det finns inte **ordentliga deltagarlistor för alla som ingår i rådet, kontaktuppgifter...** med telefonnummer, adress ... **forskargruppens roll och funktion? ... vilka är de och vad får rådet ut av dem... när deltar de ...?"**

"Antalet möten per år är bra. Hoppas att det blir ett årligt internat, då hinner man diskutera. Ett internat ger sociala förutsättningar att prata, lära känna varandras myndigheter. Bra annars, öppen dialog, ... Resurserna räcker för rådets arbete. Rådet har fått en roll först nu. Tidigare var man gisslan, nu ett myndigtesgemensamt **råd med goda förutsättningar".**

Organisationsförändringen 2009 (3.4)

"GD-mötet är bra. Vill man ha igenom beslut som är förpliktande måste detta finnas, räcker inte med handläggare. Flera har grymtat i rådet om – SRV bytte personaluppsättning, sedan kom MSB och det kom en ny besättning igen. Nu har det stabiliserat sig. Det är en högre växel på arbetet nu, lite mer fart och engagemang än det varit tidigare. Jag har inte sett några negativa konsekvenser".

”Bra förändring, och bra att åtgärdsgrupperna lades ner. Det var väldigt inefektivt. GD-mötet ger kraft uppifrån. Det var vår ställföreträdande GD som var med”.

”Att GD-mötet inrättades var för att folks mandat var oklart. Vad ville myndigheterna med att vara med i rådet? Jag vet inte vilka som kom. Vilka konsekvenser det fått för de andra - vet inte. Jag hoppas man gått tillbaka till sin GD, det skulle styra upp det hela. Tidigare var det lite lösa grunder. Vilka förväntningar finns när man kliver in i rådet? För mig blev det klarare... Jag kunde gå till min GD och säga .. nu har MSB skickat detta. Titta nu samlar man alla GD-ar... Då blev man tvungen att ta ställning till att jag fick sitta med i rådet... Men vi kommer inte att göra något aktivt skadearbete i den egna organisationen. Det är många frågor som snuddar vid varandra ... eftersom alkohol är med i de flesta olyckor... dåligt omdöme osv. Då kan man gå den vägen för att marknadsföra att man ska gå med ... gå runt”.

”Bra med renodling. Det var för mycket grupper då”.

”Blir tydligt när något har sagts på GD-mötet. Även om någon annan reser gör inget, den representerar ändå GD. Bra lägga ner de andra grupperna, känns bättre så här. Svårt få en massa gjort på sådana arbetsgruppen, nej inte bra. Alltid nya deltagare och så ska man gruppjobba med folk man aldrig träffat. Inte så effektivt. Positiv förändring”.

”Svårt säga. Jag var inte med på utvärderingsmötet 27 maj 2009. Drunkningsuppgiften är den som vi fått fart på”.

”Vet inget om GD-mötet, men det är en bra grupp att lyfta upp frågor från barnsäkerhetsrådet... Förut fanns frivilliggruppen... Bra att rensa bland alla grupper, för man kan inte ha hur många grupper som helst. Kopplingen mellan rådet och GD mötet måste tydliggöras. Forskargruppen, vad gör den? Vad forskar de på, vad ska vi använda dem till? Det är bara drunkningsgruppen som är aktiv... men hur rapporteras det arbetet till övriga rådet? De har tagit fram en broschyr om poolsäkerhet... står det att det är barnsäkerhetsrådet? Hur ska de rapportera till rådet?/.../Bra att GD-gruppen träffas 1-2 ggr om året. Så de blir medvetna av vad som pågår inom barnsäkerhetsarbetet och det ger status åt barnsäkerhetsarbetet. Men däremot undrar jag över vilken roll forskargruppen har och hur de är kopplade till de andra grupperna. I och med att frivilligorganisationerna inre är med är det risk att man tappar hela det perspektivet. Men man kan samtidigt inte vara en hur stor grupp som helst, så det är bra att det är en myndighetsgrupp. Nu är frivilligorganisationerna aldrig med i diskussionerna... Dem kan man bjuda in till konferensen...”.

”Väldigt bra. Svårt se poängen med GD-mötet. För universitets del är det rektorn som ska delta. Hon har delegerat det till en prodekanus. Det var bra för rektorn blev medveten om barnsäkerhet och vad vi gör på det området. Likaså har prodekanus blivit insatt. Vi kan ha en dialog som vi inte skulle kunna haft annars”.

Hur arbetet fungerar för närvarande (3.5)

”**Fungerar bra/.../Det finns ett lyssnande från ledningen. Ledningen är öppen** för nya tänkesätt, det är högt till tak, det förväntas att vi är spretiga. Det blir ändå konsensus. Istället för att jobba med planer. Målen finns i planen, 3 st. Men målen är inte att skriva planer utan att genomföra projekt. Broschyr om att förhindra drunkning. Barnsäkerhetshandboken är två konkreta produkter som alla har glädje av och som alla kan hjälpa till med. Det räcker att jobba med tillräckligt säkra miljöer. Klart att vi ska ha mål för arbetet, men vi måste jobba med konkreta projekt, gemensamma projekt. Jag var tveksam när planen togs fram. Men nu är det bra. Istället för att ha riskfaktorer ska man hellre ha möjlighetsfaktorer och väva in säkerhet. Kanske skolgårdar och ta ansvar för säkerhet också. När man vänder på frågan och talar om möjligheter ger det kreativitet istället för **att tala om olyckor och risker**”.

”**Jag har inte varit involverad i någon av de tre problemområdena.** Jag sitter med i rådet för att representera X-verket och kan inte gå in i något arbete som inte berör den egna myndigheten. Värdefullt att sitta med och få den information som kommer i rådet”.

”**På X-verket** är det ju bara första gruppen vi jobbar med (statistik). Det är vår uppgift. En resursfråga, fungerar tillfredsställande, X-verket jobbar inte med drunkning och alkoholrelaterade skador. Rådet har gjort en skrivelse till regeringen för att förbättra statistiken. Har arbetat operativt. MSB ska arbeta med drunkning. Grupp 2 och 3 har kommit i skymundan ... ligger kvar från gamla planen... **Komma in på nya områden... de gamla kan ligga kvar... men kommer vi så mycket längre... Man ska kanske tänka på om det är alkoholrelaterade drunkning... Tydligare hemvist för drunkning**”.

”**Det är stort fokus på den stora konferensen i höst. Det som gör att var och en** ska bidra med föreläsare... osv. Det har varit lite otydligt vilka som ska vara med och jobba aktivt i rådet och på myndigheten.. Jag har inte varit med. Jag saknar minnesanteckningar... De är för tunna nu. Har man inte varit med är det svårt **att veta vad diskussionerna handlat om... Man kan ju ringa upp någon annan,** men det ramlar lätt bort. Man kan ju göra en del själv, inte bara bli serverad. Arbetet i rådet: **Mycket fokus på statistikunderlag... Det har inte varit så mycket** fokus på grupperna, främst fokus på konferensen. På egna myndigheten gör vi inte något, mer än vad gäller Alkoholrelaterade skador. Vi har en hel avdelning... **Hela alkoholpolitiken är att förebygga, utveckla metoder, och strategier,** föräldrar fungerar som förebilder för barnen och då gäller det att de är goda förebilder. Stor del av vårt arbete på X är att jobba med alkoholrelaterade frågor. Tillsyn också. Men att jobba med drunkning gör vi inte men med statistik... **Alkoholstatistiken**”.

”**MSB har inte gjort något där, trots rådets plan. Varför valde man att prioritera** handboken? Ett MSB arbete, ingen annan, ingen har stått på när det gäller alkohol, alla har passiviserats i skuggan av MSB:s aktiviteter. MSB tog upp detta tidigt, frågar om området, att det föll utanför SRV:s traditionella områ-

den, olyckor, händelser. SRV tyckte det inte det var deras uppgift, och det gäller även MSB. Man måste vara tydlig och konsekvent när man gör sådana här prioriteringar. Man gör snygga broschyrer men inget praktiskt arbete. MSB borde se till att t ex X-verket gör något. Vet de om det bedrivs forskning om alkoholrelaterade skador? Inget har gjorts, vilket är skandal!”

”På den egna myndigheten arbetar vi efter barnkonventionen. Har inte varit med sedan hösten 2008. Jag deltar bara när det är en specifik fråga som gäller yrkeskåren”.

”Verkar fungera bra. Det mesta arbetet verkar ske i MSB:s regi, konferensen. Bra för mig, vet inte vad MSB tycker. På egna myndigheten: Vi kämpar med statistiken. Vi vill veta var det var för pryl eller fel i anläggningen som gjorde att det blev en olycka. Inte lätt att få tag på. Det anmäls till Arbetsmiljöverket och vi får en kopia om det har med x att göra. Man får ta reda på i varje enskilt fall som registreras vad som hände”.

”Fungerar mycket bättre nu än förr. GD mötets tanke bra, men inte MSB:s fel att generaldirektörerna inte kommer. Det är bättre att vara en arbetsgrupp till GD-mötet. Statushöjande för arbetet, synd att det inte sitter 12 GD ar där. Kreativ atmosfär/.../Bra i rådet. Vi jobbar på med statistiken. Vi är med i .. Drunkningen jobbar vi med lösa pooler, som vi inte vet. Vi har tillsyn över alkoholreklam, utformningen av reklamen om alkohol. Drunkningsgrupp är tillsatt/.../ En eloge till nuvarande gruppledningen!”

”X är ordförande i gruppen. Jag är den ende som jobbar heltid med dessa frågor. Det innebär att jag gör det mesta jobbet. Jag skriver och de tycker till. Det är MSB som har satt igång jobbet. Det är svårt att kräva något mer från de andra då/.../Alla borde ha en uppgift. Inte bara sitta med och sedan äta lunch. Folk vill ha mer att göra i rådet. Alla är ju inte inblandade i de uppgifter som nu finns. Nu har MSB hand om alla frågor (?). De andra kan säkert bidra mer. Svår balansgång. Rådsmedlemmar bör ta på sig uppgifter som ligger inom sin egen myndighets uppgift/ansvar. Annars tappar de kanske intresset för att delta i rådet. Borde berätta vad de gör på sina egna myndigheter. Rådet borde synas mer på hemsidan. Idag vet ingen att rådet finns. Om en egen hemsida fanns hade journalister kanske hörts av mer. De andra grupperna är inte igång. X har ju hand om statistikuppgiften. Vet inte vad det lett fram till. Inte heller arbetet med alkoholrelaterade skador. X har gjort en skrivelse till ministern att vi ska ha bättre databas för olyckor. Y leder gruppen om alkoholrelaterade skador. Det finns inget samarbete mellan grupperna. Det är skilda grupper/uppgifter. Har inte känt behov av att jobba ihop med X och Y. X har hand om barnsäkerhetshandboken: olyckor på barn som delas ut till barnavårdcentralerna”.

”1) Det pågår ett stort arbete på X-verket och på MSB 3) inte arbetat med alkoholrelaterade skador. 2) Drunkning har rådet arbetat med, men inte speciellt mycket, kan jag tycka. Egna myndigheten, har vi inte heller gjort något när det gäller alkohol, en studie är initierad men den är vilande. Eftersom vi är i slutet av planperioden borde vi ju vara i slutspurten. 2) håller MSB på och tittat på

vilket ansvar MSB ska ta, vi har stöttat SLS (Svenska Livräddningssällskapet), **det pågår ett arbete... Det finns ett allmänt råd om livräddning, ska ta ett större ansvar., hur ska vi jobba framgent med detta?"**

"Det pågår arbetsgrupper: de tre målen. Men de är inte så aktiva, resursfråga ... vet inte varför ... alkohol vet jag inte man har gjort något... statistik gruppen har gjort lite ... men inte så mycket. Drunkning har tagit fram ett material om hur man ska jobba i kommunen, inte bara barn utan det gäller alla ... Vet inte eftersom jag inte deltar där. Jag tror det bara är drunkningsgruppen som är aktiv. Tror konferensgruppen också är aktiv. Det finns ingen grupp för statistik. De myndigheter som är med i 2) är Movium, Boverket, MSB är med i drunkning... 3) Alkoholrelaterade inga uppgifter om vilka myndigheter som sitter med... Konferensgruppen: Folkhälsoinstitutet, Movium, Boverket, Konsumentverket MSB, Trafikverket. Förstår inte hur man jobbar aktivt med de tre frågorna ... Man redovisar dem på mötena men det verkar inte göras något.. och myndigheterna verkar inte göra något/.../Viktiga frågor, men det verkar inte vara någon jätteuppslutning. Det verkar vara en kompromiss... en kombination från arbetsgruppen och rådet... inte helt lyckat. Svårt att ha några gemensamma frågor för hela rådet när var och en har sin instruktion... X-verket har inget med drunkning att göra osv.... Har man inga prioriterade frågor blir det väldigt utslätat... Tror på idén om att välja en arena som skolan te x, eftersom alla går i skolan... Kan man på något sätt väva samman det under konceptet skolan... Förutsättningarna på MSB... ville ha mer pengar. ...(se ovan). Angående Barnkonventionen har (en avdelning) ett uppdrag att titta på hur Barnkonventionen kan implementeras på MSB ... Det finns bra förutsättningar".

Uppnådda resultat i rådet (3.6)

"Vet inte".

"Har gjort något när det gäller statistik... Har svårt tro att skadorna minskat utifrån vad rådet gör, drunkningen har minskat. Rådet är osynligt i samhället. Inget har gjorts när det gäller alkoholrelaterade skador/.../Vad har hänt? Konferensen i höst, och barnsäkerhetshandboken. Inget har synts eller hörts i samhället. Rådet sägs att vi ska ha, men trög organisation. Driver för lite..."

"Min kollega var med i statistikgruppen... Jag är inte med i statistikgruppen... och ingen annan heller från X-verket. Diskuterar rådet... Jag trodde inte gruppen fanns längre... Jag borde vara med... som expert från vår sida om vad det finns och inte finns statistik på..."

"Avdelningen här som handlar om föräldrastöd... det blir genom andra som vi når våra mål. Det material vi tagit fram och hur de andra myndigheterna gör för att jobba med dessa frågor. Det står säkert i deras planer, hur de ska jobba med dessa frågor. När vi föräldrarna så når man barnen. Det långsiktiga arbetet ... De vuxna är förebilder för sina barn... Om man inte jobbar med dessa frågor i skolan... Skolan tänker att de inte kan göra allt... Men skolan kan integrera dessa frågor i befintliga ämnen".

Flera gör svävande utsagor om vilka resultat rådet åstadkommit på de tre prioriterade områdena.

”Vad gäller 3) alkoholrelaterade skador och olyckor, har man inte gjort vad planen säger, 2) Drunkning: X har redovisat var den gruppen gjort. 1) likaså statistiken. Det är endast några storsjukhus som rapporterar statistik. IDB (Injury Databas). Bra angående 1 och 2”.

”Har ingen aning. Vi har inte lyckats åstadkomma något med statistiken.”

”Svårt få fram hur många olyckor som sker för åldersgruppen när det inte sker någon registrering. (En enhet) vill utveckla statistiken... Men idag kan vi inte få veta något om sådant som inte registreras. Jag håller på med 2:a uppgiften under Drunkning: har tagit fram om informationsbroschyr om poolsäkerhet, vägledning för kommuner hur man ska förebygga i olika miljöer; strandpromenad, badhus, osv. Där finns även tips på hur man kan ordna säkerheten. Tips och råd. Kommer att ligga på nätet. X på SKL är den som ska titta på förslaget. Avgränsningen gäller även barn över 6 år, dvs. för alla barn. Y vill att MSB ska ha mer mandat bland annat för att sprida information”.

”Resultat: 1) utvecklas ständigt 2) det kommer en broschyr om poolsäkerhet... Men när det gäller barn 0-6 år är inget speciellt gjort. Kunde varit något mer. Alkoholrelaterade skador inget speciellt har gjorts. Sedan kan det ha gjorts något som jag inte känner till. Finns kanske något med i barnsäkerhetshandboken. Det är en rådsprodukt som X håller ihop, men som gruppen har fått ge synpunkter på. Dessa områden är med som delar i handboken... Vad har vi i rådet egentligen kommit fram med?”

”1) utveckla statistikunderlag, Nej, inget 2) Drunkning 0-6 år, drunkningsförebyggande, foldern har vi varit högst aktiva i: kloka vattenkanter, förnuftiga vattenkanter, 3) Alkoholrelaterade skador och olyckor. Jobbar inte alls med. Svar: att jobba med indirekta åtgärder. Barn och unga i offentliga miljön. Man utarmar barnens miljö i syfte att göra den säker, det går ut över barnens utveckling”.

Funderingar inför framtiden (3.7)

”Liten men viktig fråga... som kan drivas mer effektivt... Var sker flest olyckor?/.../Cykel- och trafikolyckor.. Finns det områden där man kan förhindra att någon unge dör... eller ska man fundera på att vidga området... Då kanske det ska vara helt andra aktörer... Stressen /.../ diskriminering ...”.

”Jag vet inte hur vi ska utvärdera det/.../Det är klon i det hela... Hur vet vi att vi lyckas? Har det blivit en bättre folkhälsa i landet...? Fler unga börjar röka.. Hur vet vi vad det beror på.. ?Hade det varit ännu värre om vi inte gjort våra insatser? Är våra insatser rätt? Lättare att jobba med t ex vägtrafik ... o-vision: lätt att föra statistik.. Svårare och att mäta effekter av arbete för att förhindra rökning - som kan ta 40 år innan det visar någon effekt/.../Hur mäter vi att vi uppnått målet? Ett kan vara att se hur barnsäkerhetshandboken används. Läser folk den? ... Hur implementeras den ...? Hur marknadsförs den? Är produkten

bra eller är implementeringen bra? Vad brister? Vad behöver man där ute?
Man behöver ha en dialog med användarna innan man gör något. En dialog om vad de har för behov och vad nyttan är med olika produkter. Om fler ska vara med i rådet? Ska man ha en referensgrupp att stämna av med hur de vill ha ett sådant arbete, produkt? Så att vi inte sitter och gör ett arbete som vi tror att de behöver, men det når inte ut. Och då gör det ingen nytta... Jag tror mycket på Internet, ser att det växer upp portaler där kunskapen kan läggas ut. Man går ut och googlar och då kanske de hittar våra produkter. Hur hittar målgrupperna oss och hur hittar vi dem?"

"Den gamla planen kanske rullar under tre år. Man ska fortsätta följa upp planen om vad som sker, inte överge den/.../Ett alternativ är att välja problemområden för nästa plan och ta med ev. andra aktörer som jobbar med det man väljer/.../ Det är inte alls säkert att man ska använda samma arbetsmodell. Prova en annan modell. Men kasta ett öga på bruttolistan som ett stöd. Inte gå igenom hela urvalsprocessen igen".

"Inför nästa plan ska man med ledning av den första planen göra något mer logiskt utan att hamna var som helst. Kolla ... göra en mer utarbetad grundstruktur, mer specifika kriterier för urvalet. Veta varför man gör ett visst urval, veta hur jordmånen ser ut för olika åtgärder. Så att säga - hålla sig i samma världsdel! Annars blir det ett så sårbart arbete om en enda myndighet inte vill vara med. Släpp inte saker så snabbt bara för att det är motigt. Vilka blir konsekvenserna om man väljer eller gör det ena eller andra. Tänk igenom de erfarenheter som man har gjort!/.../Min konkreta idé var att väcka de elevskyddsombud som finns på skolorna. Vi gör inget här på verket för elevskyddsombuden. Vi vill att Skolinspektionen ska gå in i arbetet eftersom de har ansvar för elevskyddsombuden, eftersom vi inte har de fulla befogenheterna".

"Idag är jag osäker på rådets roll ... Det fokus som rådet fick passade inte (yrkeskåren och X-verket) ... Det är många myndigheter som arbetar med frågor som går in i varandra. Jag tror på regeringens idé om att hålla samman arbetet med alkohol, narkotika, doping, tobak osv. så att man får ihop detta i slutändan... Det är inte i rådet arbetet bedrivs utan i de grupperingar som finns ute på kommunnivå där länsstyrelsen är sammanhållande. Svårt se idag hur (yrkeskåren) ska komma med. Men då måste det finnas en tydlig uppgift för oss. Med anledning av regeringens proposition, 2011- Socialdepartementet 2010/11:47 tycker jag man ska arbeta på det sättet. Regeringen har ett råd som jobbar med ANDP dopnings många olika myndigheter. Länsstyrelserna har fått regeringens uppdrag att hålla ihop arbetet gentemot kommunerna. Länsstyrelserna har särskilda handläggare. Justitiedepartementet är också engagerade. Ett antal miljoner har avsatts för att få konkreta uppgifter, handlingsplan och strategi.. frivilligorganisationer är också med som IOGT. De rapporterar årligen vilka åtgärder som har genomförts/.../ När uppgiften blir för bred och kommer utanför (yrkeskårens) uppgifter är det svårt /.../att engagera sig ... då hinner vi inte med annat som ingår i våra uppgifter. Engagemanget för barnsäkerhet har inte minskat men rollen har inte blivit tydligare/.../att man tar sig en funderare på

om det är rätt sätt att driva frågorna... Borde kanske vara i linjen... och samverkan mellan de olika myndigheterna...”.

”När det gäller (universitetet) kommer vi i ganska mycket motsättning med dem. De tycker vi motverkar dem. Barns utveckling – kontra barns säkerhet. Vi vill ha **hjälm ... på barnen. En olycka hände på dagis en pojke fastande i ett träd** med hjälmen. Tillsyn över alla ungar. Framtiden med nya planen? Det har blivit väldigt stelt. De som inte är med i någon grupp inom något avgränsat område, ska de rulla tummarna tills det blir deras tur? Det intressanta är att träffa alla andra. Hur kan man jobba över hela området, inte så här stelt och avgränsat? Som med statistik: vi behöver statistik. Kan man jobba mer **ad hoc /.../** och mer kortare arbetsuppgifter. Mer flexibelt, ta fasta på det som kommer upp på de olika mötena. Ta in ev. andra myndigheter som får jobba ett tag. Men dessa **fasta grupper där alla inte har uppgifter inom gruppen/rådet ...? Vill ha mer öppen atmosfär... Samverkan är det som är det intressanta!!** Där kan man behöva stimulansen. Det är det som är roligt, att få se sitt arbete i ett större sammanhang/**.../Det intressanta är att träffa andra. Hur kan man jobba över hela området, inte så här stelt och avgränsat?** Som med statistik – vi behöver statistik. Kan man jobba **mer ad hoc?**”

”MSB kommer att ta tag i frågan. Jag brinner för frågan. Jag vill att vi tar ett större ansvar. MSB kan spela en viktig roll. Det finns olika forum för säkerhet, drunkning. Vi borde ha ett övergripande råd för all drunkning. Det är en fråga i **strategin**”.

”Hur man ser sin roll... Vem som ska betala resorna? **Inte MSB... de är ju med och är med arrangör... Monterkostnader också ... ta en moderatorroll...** Hur ser de på de sig själva och på gruppen /.../Sams skadeförebyggande som Folkhälsoinstitutet hade **hand om ... tog hand om skadeförebyggande arbete...** fanns i 20 år... Äldresams... **finns kvar... blev så småningom en fortsättning till Din säkerhet ... I alla sådana samverkansarbeten är frågan: Vem ska stå för arbetet?**”